

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 48 (1881)

П'ятниця, 27 листопада 2015 р.

Видався з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

БЛОКАДА

Події, що почалися наприкінці минулого тижня, без перебільшення сколихнули країну. День річниці Майдану, відзначення якого влада сподівалась, як і минулого року, перетворити на шоу з відвертими елементами піару, натомість мав чимало шансів перетворитися на початок нового Майдану. Спершу освистали та заганьбили президента, який не ризикнув, як то бувало ще минулоріч, пройтися Інститутською між людьми, що прийшли вшанувати пам'ять Героїв Небесної Сотні. Після того активісти Майдану поклали край санкціонованому владою концепту і таки провели імпровізоване віче зі сцени, спорудження якої владою було заборонено. Апогеєм стала акція під стінами Адміністрації Президента на підтримку ініційованіх Меджлісом кримськотатарського народу дій, спрямованих проти беззоромного гендлярства з владою окупованого Криму.

Щодо закидів у боягузтві, то, навіть граючи в шахмати, короля не підставляють. Через те закиді в слабкодухості президентів країни, яка вже півтора року втягнута у війну, як на мене, недоречні. Хто-хто, а Петро Порошенко не раз доводив, що хоробрості і рішучості йому не позичати. І тоді, коли в кінці лютого 2014 року з'являвся без охорони на вулиці Грушевського, і коли в березні того ж року, у намаганні спинити путінський бульдозер, вирушив у вже окупований Крим, і тоді, коли гуляв по Михайлівській площі навесні 2015-го.

Роздратування народу діяли влади, проте, має велими серйозні підстави, аби намагатися видавати його за невдовolenня купки невдах-маргіналів, яких вистачає у будь-якому суспільстві. Ми не будемо перераховувати в цій короткій статті всі ті під-

стави, бо сам лише перелік їх зайняв би тут чимало місця. Візьмемо Крим, бо ж саме від його «добреної» здачі Путіну розпочався процес проявлення істинної суті нашої влади. Вже влітку 2014 року влада гендлярів протягнула через підконтрольну їй, почасти продажну, почасти непрофесійну, некомпетентну Верховну Раду закон «Про вільну економічну зону Крим». Ті, хто мають хоч якесь розуміння призначення вільних економічних зон, були вражені, адже у всьому світі їх створюють для інтенсифікації розвитку окремих територій, для привабу туди інвестицій, для якнайповнішого сприяння бізнесу. Тож якщо в світі, від якого українська влада вимагала накладення санкцій на Росію, на співпрацю з Кримом зокрема, були дуже подивовані таким рішенням, то в самій Росії, а особливо в окупованому Криму, немало потішались над такою запопадливістю хохлів, які за гроші ладні продати геть все.

(Продовження на 4-й стор.).

Знеструмлений Крим. У крамниці...

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ КОЛАПС: У РОСІЇ ТА КРИМУ ЩЕ НЕ УСВІДОМИЛИ ВСІХ НАСЛІДКІВ ВИМКНЕННЯ

Україна, вірніше оргкомітет Громадянської блокади Криму, вперше за час після анексії домоглися безсумнівного успіху — життя і робота окупантів влади в Криму повністю дезорганізовані, в наявності безпорадність хвилинних «героїв кримської весни», нездатних забезпечити потреби захопленої силою шляхом чужої території та її населення. Незважаючи на всі гарячкові заходи і хвалькуваті заяви, що «все під контролем», «запаси забезпечені», насправді «голова» Криму Сергій Аксёнов і «спікер держради» Володимир Константинов, який став раптом соромливо мовчазним, усвідомлюють масштаб колапсу і розуміють, що ініціатива вже не в їхніх руках і реально виправити ситуацію вони не в змозі. Найбільше, що вони зараз можуть робити, — імітувати посилену активність і обманювати кримчан щодо ефективності вживих ними заходів.

(Продовження на 4-й стор.)

Через підрив ЛЕП у Херсонській області Крим повністю відключений від електропостачання з материкової частини України

Знеструмлений Крим — вигляд із космосу

КРИМСЬКА СВІТЛІЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

ЖИРИНОВСЬКИЙ: СТАМБУЛ ЗНИЩИТИ ЛЕГКО – СКИНУТИ ЯДЕРНУ БОМБУ...

Лідер російської партії ЛДПР Володимир Жириновський вважає, Туреччина – ворог Росії номер один і по ній треба вдарити ядерною зброєю. Про це скандальний політик заявив в ефірі радіостанції «Говорить Москва».

«Турки як східні народи – їх найбільше дратує і хвилює невідомість. Вони зарахують у складі – і президент, і прем'єр-міністр, і генштаб Туреччини – вони не знають, що станеться. Я б на їхньому місці зараз боявся нищівно-

го удару по Туреччині. Одна дурна дія президента, і країни взагалі може не бути», – зазив Жириновський.

«Її можна розтрощити ракетно-ядерним ударом. Стамбул знищити дуже легко: достатньо одну ядерну бомбу в протоку кинути, і його зміє. Це буде така страшна повінь, стопів води підніметься на 10–15 метрів, і міста не буде, а там 9 мільйонів живе», – зазначив Жириновський.

Лідер ЛДПР також додав, що зараз Туреччина для Росії

– ворог номер один.

24 листопада над Сирією був збитий фронтовий бомбардувальник Су-24 російської авіагрупи. За даними турецької влади, російський літак, перед тим як його збив турецький винищувач F-16, не реагував на попередження. Літак впав в сирійській провінції Латакія біля кордону з Туреччиною, де базується російська авіація.

Туреччина заявила, що збила російський літак заради захисту свого суверенітету. У той же час в російських ЗМІ почала з'являтися маса антитурецьких сюжетів.

У СІМФЕРОПОЛІ СПАЛИЛИ ОПУДАЛО ІЗ ЗОБРАЖЕННЯМ ЕРДОГАНА

У центрі столиці окупованого Криму Сімферополя 27 листопада учасники акції «Удар у спину» спалили опудало із зображенням президента Туреччини, інформує сайт проєкту Радіо Свобода «Крим. Реалії». Близько 100 осіб провели пікет під російськими та георгіївськими прапорами, протестуючи проти дій турецьких військових, які збили російський бомбардувальник на турецько-срійському кордоні. Учасники акції періодично скандували: «Не забудемо, не пробачимо!», «ДІЛ не пройде!», «Ні тероризму в Росії» та інші гасла, тримали в руках свічки на знак пам'яті про загиблого пілота Су-24. Промовці критикували владу Туреччини, а також висловлювали підтримку президентові Росії Володимиру Путіну.

РФ НАМАГАЄТЬСЯ ПРИСКОРИТИ ЗАПУСК ЕНЕРГОМОСТУ ДО ОКУПОВАНОГО КРИМУ

Міненерго Росії шукає можливості для якнайшвидшого введення в експлуатацію першої черги енергомосту до Криму раніше зазначеного терміну (кінець 2015 року). Це повинно покрити близько 70–80% потреби півострова в електроенергії. Про це повідомляє РІА «Новости» з посиланням на голову Міненерго РФ Олександра Новака.

«Звичайно, зараз Крим відчуває дефіцит потужностей приблизно на 60–70% через відсутність перетоків з української енергосистеми. Ми змушені сьогодні ввести графік тимчасових відключень,

ти, ввівши першу чергу, додатково близько 400 МВт потужностей», – сказав міністр.

Спочатку запуск планувався на березень 2016 року, потім був перенесений на грудень 2015 року, зараз же через аварію на ЛЕП йде активна робота з прискорення цього процесу. Новак не назавв точну дату введення першої черги енергомосту, додавши лише, що зараз цінний кожен день.

«З введенням другої черги Крим буде повністю забезпечений електроенергією за рахунок власної генерації і перетоків з енергосистеми Росії», – сказав Новак. Раніше другу чергу енергомосту в Криму планувалося ввести в експлуатацію в грудні 2016 року.

ГПУ ГОТОУЄ СПРАВУ ЧЕРЕЗ СПРОБУ ПРОКЛАСТИ ЕЛЕКТРОКАБЕЛЬ ІЗ РОСІЇ ДО КРИМУ

Генеральна прокуратура України планує притягнути до відповідальності власників і членів екіпажу китайського судна, яке намагалося прокласти кабель для постачання електроенергії до Криму з території Російської Федерації. Про це заявив прокурор ГПУ Владислав Куценко.

«Зараз спільно з управлінням міжнародного співробітництва ми готуємо запити для того, щоб встановити власника судна, особи членів екіпажу, а також інші обставини цієї події для того, щоб підготувати підозри, і в рамках міжнародного співробітництва почати процедуру притягнення до відповідальності винних осіб», – сказав Куценко.

За його словами, готовиться кримінальне провадження за статтею 332-1 – порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.

Дніми діякі ЗМІ поширили інформацію про те, що в Камиш-Бурунський порт Керчі увійшов кабелеукладник під прапором Китаю, екіпаж якого міг здійснювати роботи для прокладання кабелю у частково знестирумлений Крим із Росією.

У СІМФЕРОПОЛІ ПОДАЧУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ СКОРОТИЛИ ІЩЕ ВТРИЧІ

Подача електроенергії в житлові будинки Сімферополя скорочена з 12 до 4 годин на добу. Як пише «Українська правда», про це повідомив так званий «голова» міської адміністрації.

Спочатку в Сімферополі подача електрики населенню була за графіком 4 через 4 години (12 годин електрики на добу), пізніше графік був змінений на 3 через 9 годин (6 годин).

«Замість графіка 3 через 9 годин, подається 2 через 10, і навіть його дотримуватися неможливо, потрібно говорити так, як є», – зазив чиновник.

У Севастополі з 25 листопада електрика подається в будинки за графіком 2 через 6 замість попереднього 3 через 6 годин.

КРИМЧАН МОЖУТЬ ВІДПРАВИТИ У ВІДПУСТКУ ЗА ВЛАСНИЙ РАХУНОК ЧЕРЕЗ ЕНЕРГОБЛОКАДУ

Кримчан можуть почати відправляти у відпустку за власний рахунок через енергоблокаду півострова. Про це повідомив так званий «голова» Держради Криму Володимир Константинов у ефірі радіо «Росія сьогодні».

«Багато підприємств самі ухвалюють рішення, спираючись на графік подачі електроенергії в кожному регіоні, це ж стосується робочого дня наступного тижня. Чи то це буде скорочений графік роботи, чи то відпустка за свій рахунок. Це не стосується підприємств життезабезпечення, які забезпечують продуктами, електроенергією, відповідають за транспорт та інше», – розповів Константинов.

Також Константинов сказав, що рішення про графік роботи ухвалили на вечірній нараді «керівників» муніципалітетів із так званим «головою» Криму Сергієм Аксёновим.

У ТЕМНОМУ КРИМУ ВЖЕ «ПОЛЕТИЛИ ГОЛОВИ»...

Самопроголошений глава окупованого Криму Сергій Аксёнов у ході засідання «ради міністрів» звільнив «міністра палива і енергетики» Сергія Єгорова.

Як повідомляє джерело, після заслухування інформації про енергопостачання півострова в умовах відключення з боку України Аксёнов підваж критиці нездадільні роботу «міністерства» зі складання графіків віялових відключень і несправедливий розподіл електроенергії по містах і районах.

«З урахуванням того, що у нас міністерство палива і енергетики не виконує свої функціональні обов'язки, Сергію Вікторовичу, вам доведеться шукати інше місце роботи», – сказав Аксёнов.

Він також додав, що діяльністю «мінпалівенерго» займатиметься прокуратура.

УРЯД ЗАБОРОНIV РУХ ВАНТАЖНОГО ТРАНСПОРТУ В ОКУПОВАНИЙ КРИМ

Уряд тимчасово заборонив переміщення вантажного транспорту на адмінкордоні між Україною і АР Крим. Про це рішення уряду повідомляє прес-служба КМУ.

«Уряд заборняє переміщення вантажних потоків на адміністративному кордоні між Україною і АР Крим. Відповідне рішення було ухвалене в понеділок, 23 листопада, на позачерговому засіданні уряду», – сказано в повідомленні.

До цього в понеділок Яценюк запропонував уряду призупинити переміщення вантажного транспорту.

Раніше Яценюк доручив уряду на чолі з Мінекономіки, відповідно до закону, підготувати проект розпорядження уряду про конкретний перелік товарів, робіт і послуг, які можуть постачатися до Автономної Республіки Крим, і ввести відповідний перелік товарів.

Раніше рух вантажного транспорту обмежували кримські татари та інші активісти, які заблокували три пропускні пункти на адмінкордоні АР Крим та материка.

«Українська правда»

О 16-Й ГОДИНІ В СУБОТОУ, 28 ЛИСТОПАДА, ЗАПАЛІТЬ СВІЧКУ ПАМ'ЯТИ

В Національному музеї «Меморіал жертв Голодомору» відкрилася виставка «Люди правди». Довгі десятиліття чехословацька пропаганда приховувала від світу факти свого нелюдського вчинку. Експозиція присвячена саме тим, хто не боявся розповідати правду про жахливий злочин сталінізму. Голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ячеславович повідомив, що, згідно з останніми соціологічними дослідженнями, 81% українців вважають Голодомор геноцидом. «Ця величезна цифра свідчить про те, що українська історія, насправді, об'єднує українців. Ця величезна цифра заперечує те, що нібито російська пропаганда перемагає в інформаційній війні», – сказав Володимир В'ячеславович. Він наголосив, що, в першу чергу, це стало можливим завдяки тим людям, які не боялися говорити про Голодомор ще в ті страшні роки. «Це стало можливим завдяки тим, кого ми сьогодні називаємо людьми правди», – зазначив голова Українського інституту національної пам'яті.

Радник Глави Адміністрації Президента України Наталія Попович повідомила, що обговорюється можливість започаткування премії імені Гарета Джонса. Цей британський журналіст був одним із перших захід

УКРАЇНА БУЛА, Є І БУДЕ!

ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ З НАГОДИ ДНЯ ГІДНОСТІ ТА СВОБОДИ

Дорогі співігнинки!

Лише два роки відділяють нас від початку Революції Гідності, але її історичний масштаб вже очевидний.

Крах диктаторського режиму зірвав плани з ліквідації України, її перетворення на підпорядковану Кремлю малоросійську автономію, керовану п'ятою коленою. І тоді з Москви запустили «план Б» — військову агресію і спробу розчленувати нашу країну. Прорахувалися. Бо нема Малоросії — залишилася в підручниках історії. Новоросії теж не існує — виявилася кремлівською галюцинацією. А от Україна була, є і буде! І головне, що ми як народ довели це за ці два роки.

В листопаді тринацятого революція лише почалася. Говорити про завершеність можна буде лише тоді, коли ми виконаємо програму європейських змін, яку сформулювали і поставили на порядок денний мільйони людей, що вийшли на майдані. Програму, яку підтримали десятки мільйонів на трьох демократичних виборах — президентських, парламентських і місцевих. І тим самим виконано одну із ключових вимог людей — повне перезавантаження влади.

Щойно, ще чорнила не висохли, я підписав пакет так званих безвізових законів. Ми виконали ключові умови і очікуємо рішення Євросоюзу щодо перспективи впровадження безвізового режиму для українців.

Вчора завершився процес ратифікації угоди про асоціацію всіма двадцятьма вісмома членами Європейського Союзу. Зазвичай на це йдуть довгі роки; ми впоралися за 17 місяців від дня підписання цієї угоди. З 1 січня починає повноцінно діяти поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі з Євросоюзом, якби Росія не тужилася зірвати цей процес.

Знаєте, звітувати про ті зміни, які відбулися в країні, водночас і важко, і легко.

Важко, бо знаю, що люди невдоволені якістю та швидкістю змін. Реформи, які вже почалися, ще не обернулися підвищеннем рівня життя людей. Війна ще ніде і ніколи не призводила до процвітання. Ми ж пережили і все ще переживаємо і воєнні дні на нашій території, і широкомасштабну економічну агресію. Росія повністю закрила свої ринки для наших виробників і для наших товарів.

Дякую тим, хто розуміє, в яких об'єктивно складних умовах нам випало змінювати країну.

Сприймаю аргументи та відчуваю емоції тих, хто критично ставиться до влади, хто чекати не має бажання, а іноді просто й сил, моральних чи матеріальних. Так, не все ще виходить як хочеться і як треба. Іноді не вистачає рук, бо треба одночасно десятки справ, занедбаніх роками.

Але головне: ми збудували нову армію. Вона звільнила більшу частину території Донбасу і зупинила російських найманців. Філію КДБ-ФСБ перетворили на повноцінну Службу безпеки України. СБУ сьо-

годні здатна захищати країну, в тому числі і від терористичної загрози, як цими днями.

Ми згуртували міжнародну коаліцію друзів України. Сполучені Штати Америки, Євросоюз, інші наші союзники надають нам політичну, фінансову, військово-технічну і гуманітарну підтримку, в той час як хижий апетит Росії-агресора стримують тіжкими пігулками економічних санкцій.

Хіба ми не уникнули майже невідворотного дефолту? Більше того, стабілізували фінансову систему, списали частину зовнішнього боргу, відновили і поповнили золотовалютні резерви.

Валовий внутрішній продукт вперше за останні шість кварталів продемонстрував нехай мінімальнє, але зростання щодо попередніх трьох місяців. І цей злам трапився у тенденції вселяє довіру до прогнозів щодо відновлення в наступному році економічного підйому.

І попри те, що зміни до Конституції щодо децентралізації ще очікують другого читання в парламенті, фінансові можливості місцевого самоврядування вже збільшилося на 40%. Разом з тим зростає відповідальність місцевих органів влади, які ви щойно обрали.

Патрульна поліція довела, що справди нові правоохоронні органи здатні завоювати довіру людей. І такою буде не лише патрульна, а вся поліція. Ми знайшли їй досвідчену керівницю, яка продемонструвала, що це завдання її по силах.

Кожний крок влади контролюється з боку громадськості. Політичні права і свободи стали настільки укоріненими явищами, що здається, ніби вони панували тут споконвіку. А ще на початку чотирнадцятого у нас, в Україні, діяли диктаторські закони 16 січня.

Дорогі українці!

Коли минулого року я зайшов в офіс Президента, на моєму пульті не працювала жодна кнопка, якою б можна було запустити механізм боротьби проти корупції. Нові закони, нові інституції, нові люди — от результат першого етапу боротьби. Так, запрягали довго, але їхати будемо швидко.

Незабаром, за 10 днів, розпочинається робота новий незалежний орган — Національне антикорупційне бюро. Його директор і детективи набрані на конкурсній основі. Завершуються ще декілька конкурсів: з відбору антикорупційного спеціального прокурора, з формуванням Національного агентства із запобігання корупції, завершується пошук 700 нових працівників місцевих прокуратур замість чотирьох тисяч звільнених. Дніми передаю до Верховної Ради проект змін до Конституції щодо судової реформи. Йдеться про очищення системи шляхом персонального оцінювання кожного судді, про контроль над видатками та доходами суддів, про скасування недоторканості.

Чи потрібні країні суди, які відпускають бандитів та корупціонерів? Питання риторичне.

Судова реформа пов'язана з проблемою покарання винних за зло-

Президент України з дружиною встановили лампадки до пам'ятного Хреста на Алеї Героїв Небесної Сотні, 21 листопада 2015 року

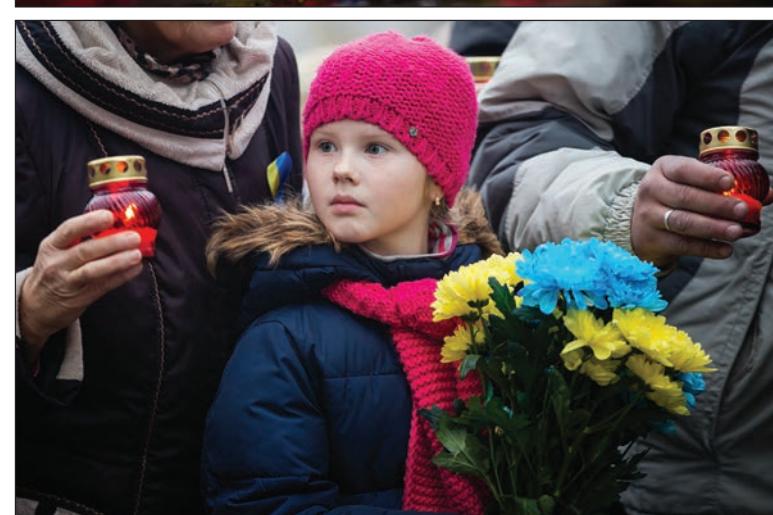
чини проти Майдану. Сам був його учасником від першого вечора й до останнього дня. Як і всі, прагнувідкритого і справедливого процесу.

Протягом цього тижня Генпрокуратура, СБУ та МВС звітували суспільству про перебіг розслідування. Я, звичайно ж, теж незадоволений темпами і не хочу бути адвокатом слідства, але розслідування більше двох тисяч злочинів проти учасників акцій протесту дійсно потребують чималих зусиль і часу. Особливо, якщо врахувати, що значну частину доказової бази було знищено, поки нова влада перебирала контроль над деморалізованими і дискредитованими правоохоронними органами.

І в тому бедламі багато кому вдалося замести сліди і втекти. Тим не менш, доведено, що замовником кривавих злочинів був особисто Янукович. Виконавцями — тодішнє керівництво МВС, СБУ, РНБО. Морально вони вже покарані: люди їх прокляли, а Господь позбавив Батьківщини. Скільки та наволоч не ховалася в Росії, те, що вони накоїли, не має строку давності. Процедуру заочного засудження до них буде застосовано лише тимчасово. Сісти мають і вони, і всі їхні поплічники.

Крига скресла, і процес притягнення до відповідальності зрушив з мертвої точки. Група затриманих, в тому числі і «беркутів», перебувають в СІЗО. 119 справ на сьогодні вже передано до суду. Винесено вже навіть 26 вироків, щоправда поки щодо дрібних виконавців. Всього повідомлено про підозру 270 особам. Серед них — 44 високопосадовці, 125 міліціонерів, 11 суддів, 9 прокурорів і десятки керівників із організаторів тітушок. Крім того, низку суддів, які виносили неправосудні рішення проти майданівців, звільнено.

Я віддаю шану патріотизму і муージні Героїв Небесної Сотні. Сьогодні зустрічався з їхніми родинами. Вклоняюся кожному, хто виступив проти авторитарного режиму. І всім тим, хто зараз захищає нас від російської агресії.

Ворог усвідомив, як складно брати нас приступом ззовні. Тому робить ставку на внутрішню дестабілізацію, на сіяння в Україні зневіри та політичного хаосу.

Щоб не втратити перспективу в момент, коли найгірше, можливо що вже і позаду, нам слід утримати перемир'я на Сході, забезпечити політичну консолідацію і не стати жертвами махрових популістів. Ми, українці, всі — по одну сторону барикад, а барикада — це наш східний кордон.

Ми переможемо, бо з нами правда, бо з нами Бог!

До речі, вчора у Ватикані у мене була дуже тепла зустріч з Папою Римським Франциском Першим. Понтифік широ молиться за Україну і благословляє наш народ.

Я вітаю вас із Днем Гідності та Свободи, дорогі українці!

Слава вам і слава Україні!

Президент України
Петро ПОРОШЕНКО
21 листопада 2015 р.
м. Київ

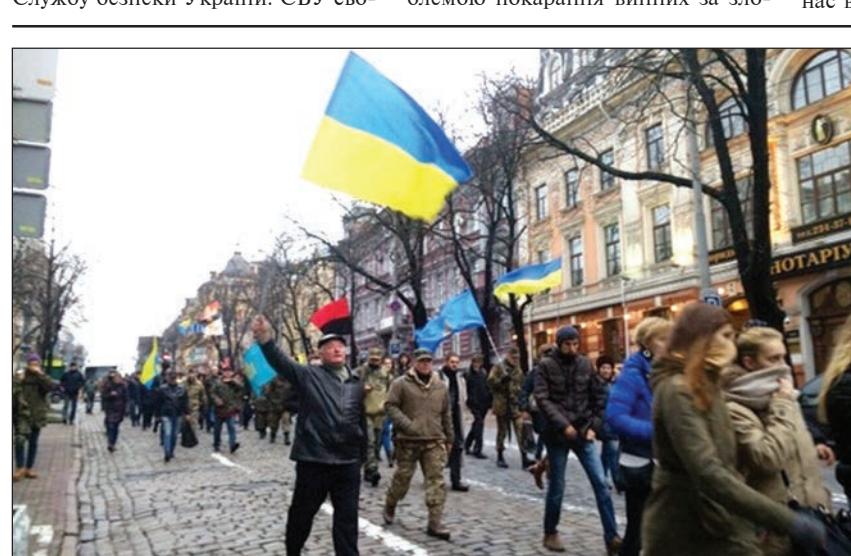
ТИМ ЧАСОМ...

"Учасники прийшли в суд через активіста "Свободи" — новообраним депутата Броварської міської ради Сергія Бойка — затриманого в ніч на 22 листопада. Причиною арешту сило-вики назвали події 31 серпня Верховною Радою", — йдеться в повідомленні.

С. Бойко знаходитьться в Подільському райвідділі МВС, а судити, ймовірно, його будуть в Печерському райсуді.

Станом на 16.45 22 листопада Сергій Бойко рішенням суду був звільнений на особисте зобов'язання. У коментарі журналістам він повідомив, що за рішенням суду не має права залишати місце проживання (м. Бровари) без дозволу слідчого.

Також С. Бойко повідомив, що він звинувачується за ст. 294, ч. 2 — "організація масових заворушень" 31 серпня 2015 р. під Верховною Радою...

УЧАСНИКИ ВІЧЕ З МАЙДАНУ ПРИЙШЛИ ПІД ПЕЧЕРСЬКИЙ СУД «ЗВІЛЬНЯТИ» ЗАТРИМАНОГО «СВОБОДІВЦЯ»

У Києві колона з близько 300 осіб — учасників масових заходів на Майдані Незалежності — прийшла під будівлю Печерського райсуду. Про це повідомляють очевидці в соцмережах. Будівля суду була закрита та оточена бійцями спецназу, пише «Українська правда».

Як повідомив в Твіттері Андрій Басевич, внутрішній двір суду не заповнений навіть наполовину, біля входу — охорона в повному захисті, багато хлопців у балаклаві і масках.

За даними Hromadske TV, серед активістів — прес-секретар Правового сектора Артем Скоропадський і комбат добровольчого батальйону ОУН Микола Коханівський.

Нам повідомляли ВВ-шники, які говорили, що чули розмову снайперів, які називали мое прізвище. До мене приходив хлопчина зі спецгрупою, який говорив, що вони бояться великої політичного резонансу, тому не стріляють по ключових політичних лідерах, але пропонували за ціль мене, бо розстріл менеджера, організатора — це саме та ціль, яка не викличе такого резонансу, але буде сильним ударом по Майдану. Що можна думати у той момент, коли ти розумієш, що ти — мішень, і по тобі працюють одні з найкращих спецслужб світу? Шо можна відчувати? І коли зараз кажуть, що росіян на Майдані не було, то це нехай буде на совіті Генпрокуратури, історія покаже свою правду.

Якою ви зробили б періодизацію Майдану?

Перший етап, до 30 листопада, навіть до 1 грудня, — зародження Майдану. Як перший імпульс, як перша хвиля, як голосний крик усій Україні: «Не можна мовчати. Треба триматися, треба стояти». 1 грудня — початок масштабного Майдану, Майдану в дуже широкому, глибокому розумінні. З 19 січня — третій етап, початок жорстких протистоянь, коли міліція почала застосовувати жорсткі методи щодо учасників Майдану.

Як ви це переживали, що відчували, про що думали?

Всі останні місяці Майдану я жив у периметрі Майдану, розуміючи всі ризики.

МИРНИЙ ПЛАН ПО ДОНБАСУ МЕНІ І ЗАРАЗ НЕ ДУЖЕ ПОДОБАЄТЬСЯ

— Ви пішли з РНБО, бо вам не дуже подобався план мирного врегулювання, а зараз голосуєте за особливий порядок самоврядування на Донбасі?

— Я не вірив і не вірю, що Путін буде цей план виконувати. З іншого боку, я теж можу відверто скласти, що Мінські угоди відіграли свою позитивну роль у припиненні вогню і резерві часу, який ми отримали. Україні і тоді, і зараз потрібен резервний час.

Ну а вибори на окупованих територіях, а особливий порядок самоврядування, ви привітаєте, враховуючи кількість поранених?

— Я вважаю, що вибори можуть відбутися на тих територіях тільки тоді, коли там буде забезпечено демократичний процес. Не якісь окремі технічні речі, а демократичний процес у комплексі. Тому що вибори за своїм задумом — один із ключових інструментів демократії, один з ключових інструментів народовладдя.

Яка там може бути демократична процедура, коли ми не маємо контролю над кордоном?

— Я вважаю неприпустимим проведення будь-яких виборів, доки українці з інших регіонів не можуть приїхати в Донецьк, провести зустріч з громадою і подискутувати з ними з приводу майбутнього України; доки будь-який український діяч, громадянин не зможе туди приїхати без ризику смерті. Якщо ми дозволимо вибори на території, яку контролюють озброєні автоматами відморозки, то це не матиме нічого спільного з виборами. Я говорив своїм німецьким колегам: чи ви собі дозволили б вибори, скажімо, в Баварії, якісно озброєні банди контролювали цю територію, а ваші війська не мали туди доступу? Це може бути будь-що, але це не називається вибори, бо немає нічого спільного з виборами. Тому моя позиція цілковітно однозначна. Я вважаю, що поки там не буде забезпечено повний контроль української влади, поки не буде забезпечено повний механізм демократичних процесів, то можна будь-що проводити,

але це не буде називатися виборами.

Скажіть, як розподіляється обов'язки в президії?

— Нема такого чіткого розподілу. Коли доводиться вирішувати конфлікти, то я нерідко заміняю Голову Верховної Ради під час цих консультацій. Може бути таке, що він зустрічається з головами фракцій, паралельно я веду сесію. Тобто це, швидше, такий механізм взаємодопомоги і взаємопідтримки. Оксана Сирод у п'ятницю веде сесію, я заміняю Громисмана, коли відвідуються консультації політичні, в самій президії, в роботі, це, швидше, такий формат взаємодопомоги і взаємоузгодженості, аніж яксь регламентована дія, і це працює, як мені відається.

Як ви ставитеся до обмеження депутатської недоторканності?

— Майже в усіх європейських країнах імунітет наредів є. Він обмежений, а не повністю скасований. Я вважаю це правильним, але осікільки є великий суспільний запит щодо цього питання, то я буду прихильником повного скасування недоторканності — і депутатів, і суддів. Відповідь на суспільний запит — ознака того, чи живемо ми в новій Україні.

В Україні відбувається боротьба між старою і новою Україною. Багато старих форм ще залишилось, вони нікуди не зникали. Вони і не могли просто зникнути. Пригадую, коли формували перші добровольчі батальйони Нацгвардії. Багато хлопців сказали: ні, ми туди не підемо. Усі говорили — менти погані, їх усіх треба познімати. Я кажу: хлопці, йдемо в підрозділи МВС; вони у відповідь: в менті не підемо. От таке просте було запитання: звідки візьмуться нові міліціонери — з Марсу ми їх випишемо чи з якоїсь країни? Знаєте, проблема у тому, що, окрім бажання швидких змін, ще має бути механізм тих змін. Звідкись мали би взятися кількасот тисяч нових підготовлених людей. Чи це можливо? Кажу вам, як людина, яка займалася управлінням, — неможливо. Але поетапне, еволюційне перетворення відбувається. І тут велика подяка й Авакову, що добровольчий батальйон МВС є в кожній області. Змогли ж створити нову поліцію, де дуже багато нових людей, іде поетапне введення нових форм і відхід старих. Це — еволюційний процес, зупинити який є вкрай небезпечним. Не буває це швидкої одно моментно, інакше це нікчем не реформи. Тих молодих хлопців треба було зібрати, навчити, організувати, щоб навчали їх із американськими інструкторами, й європейськими, мотивувати і випустити на вулицю. І це не в один день робиться. Це — довга, тривала, важка, виснажлива праця. Але, безсумнівно, іде заміна старих форм на нові форми. Йде поступово, іде поетапно. Антикорупційне бюро, нова поліція, має бути обраний антикорупційний прокурор, Державне бюро розслідувань.

Ми відірвалися від Росії?

— Я можу скласти — так, ми відірвалися від Росії. Але Путін робить і буде робити все можливе, щоб взяти Україну знову під контроль. Він буде докладати неймовірних зусиль. І тому я можу сказати твердо, що боротьба триває — та ж сама, яку ми починали на Майдані з першого віче — боротьба за Українську державу. Вона сьогодні в інших формах, вона складніша, вона дуже непроста, і вона не менш важлива. З першого віче на Майдані, від барикад — до АТО, до сьогодні — боротьба за державу.

— Але влада мала одразу покарати винних за злочини на Майдані. Цього чекали

Книгу «Кровавий век», присвячену ключовим подіям ХХ століття, презентував напередодні у Києві академік, директор Інституту філософії НАН України, учасник ініціативи «Першого грудня» Мирослав Попович. Ця праця є перекладом російською мовою його «Червоного століття» адресована, головним чином, російському читачеві. Тиждень тому в стінах того ж Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка група «Першого грудня» представила свій програмний документ «Слово про свободу та відповідальність», який містить засади взаємної довіри та співпраці між владою і суспільством.

На тлі відзначення другої річниці початку Революції гідності ці події пройшли майже не помічними. Втім, вони прямо чи опосередковано стосуються теми Майдану і ситуації в країні. І під час дискусії йшлося про необхідність диалогу із владою — провідних істориків, філософів, письменників, громадських діячів, осікільки брак відповідей від неї провокує зневіру в суспільстві.

Про тіл Майдану в нашій історії, тягар влади для Порошенка, можливість повернення авторитаризму, катастрофічне розшарування суспільства і небажання збідніх людей терпіти мільйонні прибутики верхівки, а також як змінюються світ і чому Путін ніколи не відпустить Україну — в інтерв'ю Мирослава Поповича кореспонденту «Укрінформу».

Мирослав Попович, академік

«ЕНЕРГІЯ МАЙДАНУ МАЛА ПЕРЕРОДИТИСЯ НА ЩОСЬ ВАГОМЕ, ОДНАК ПРОЦЕС ПІШОВ СТАНДАРТНО...»

учасники Майдану, цього чекала Україна. Цього так і не відбулося. І чому влада офіційно досі не засудила злочини проти Майдану?

— Мені важко на це відповісти, тому що частина людей, які мали за це відповіді, відчуваючи, що лід під ногами крихкий, подала своєчасно відставку чи взагалі намагалася уникнути серйозної розмови.

Майдан — це великий чинник, це тиск масових настроїв. І лише люди, які мали за це відповіді, відчуваючи, що лід під ногами крихкий, подала своєчасно відставку чи взагалі намагалася уникнути серйозної розмови.

Майдан — це великий чинник, це тиск масових настроїв. І лише люди, які мали за це відповіді, відчуваючи, що лід під ногами крихкий, подала своєчасно відставку чи взагалі намагалася уникнути серйозної розмови.

І тут потрібна була відповідь. Треба було зробити інший, нестандартний крок, — а саме покарання мало бути нехай не повним, нехай не вичерпним, але негайним. Тому що та позитивна енергія, яка була на вулиці тоді, мала переродитися на щось вагоме. А замість цього пішов стандартний, суто юридичний процес. А юридичних оцінок буває замало для таких речей. І люди, які посідають певні посади, роблять ще як чиновники. А вони не мають права в такому місці бути чиновниками, тому що тут ідеться про совість. І я думаю, що будуть тільки труднощі внаслідок такого ставлення.

— Про совість. Якось у по-

передній нації розмові ві

скажали, що політики мусять бути

чинінми — в силу своєї діяльності.

Але складається враження, що сьогодні мораль і політика — по різні боки барикад. Що робити?

— Так вони є сьогодні... Звичайно, я не берусь давати якісні поради, кому іти у відставку. Але люди повинні бути чиновниками, тому що тут ідеться про совість. І я думаю, що будуть тільки труднощі внаслідок такого ставлення.

— Я не знаю, як це вийде, але

ми, дійсно, займаємо якесь

не зовсім зрозумілою позицію.

Думаю, що це значною мірою наша вина. Але йти з якими-то пропозиціями з економікою, з фінансами — це несерьйозно, ми не зираємося.

Ідеться про соціальну рівновагу. Ідеться про те, чого люди бояться більше над усе,

а саме, — що вернуться авторитарний режим.

— Ви вважаєте, що є така загроза?

— Вона завжди є. І у нас є.

Бо авторитарно всі проблеми розв'язувати легко. Дав команду — і все. Але ця позірна легкість потім обертається величими, сказати, неприємностями. І ми зараз у такій ситуації.

— А чи є у нас загроза

свободі слова? Коли за правдиву інформацію, критику дій

влада може вдатися до закриття ЗМІ чи телеканалів?

Чи може у нас до такого дійти?

— Може-може. Я не знаю,

як упередити. Але принаймні

громадяни повинні усвідомити

себе, що відповідь на це

засади взаємної довіри та

співпраці між владою і суспільством.

— Якщо говорити про кон-

кретний час, про конкретну Україну.

— Якщо взяти конкретний час, конкретну Україну, то мені, наприклад, не подобається те, що проти Єгора Соболєва нібито порушені кримінальні справи. Не знаю, наскільки це правда, але якщо це так, то це жах! Хай би що було, але тут треба з іншими мірками підходити. У нас сформувалася уже якесь група молодих, яким люди довіряють, — а тим, кого переслідують, завжди довіряють, — і вийти на таку авантюру, яку собі дозволяє прокуратура, це значить просто не бачити, що реально відбувається. Я не можу цього пояснити, че ж не дурні люди.

— А якщо говорити про вибори — і в 2014-му, і в 2015-му, — чи відбулися якісні зміни? Наши відомий історик Ярослав Грицак ще про минулі вибори казав, що «нас знову мають за електорат, нам замість програм і стратегій знову пропонують людей». Чи ви бачите зміни?

— Абсолютно згоден з Грицаком. Те ж саме, про що говорив Ярослав, і сьогодні триває. Немає політичних партій, є команди, які групуються навколо л

«СКІЛЬКИ Б НЕ ЗДІЙМАЛИСЯ ХВИЛІ, КОРАБЛЯ ЦЕРКВИ ВОНИ НІКОЛИ В ЖИТТІ НЕ ПОТОПЛЯТЬ»....»

— Владико, сьогодні єдине реальне місце в Криму, де українці можуть відчувати себе українцями, спілкуватися рідною мовою та відчувати себе більш-менш захищеними, — це територія Київського патріархату. Але нині, напевно, небезпечно бути парафіянином вашої церкви?

— Слава Богу, через півтора року нашого існування в Криму можна сказати, що УПЦ КП у Криму зберегла себе як церква, збережені парафії, збережені священики і, головне, що збережена паства. Богослужіння відбувався за тим розкладом і тими правилами, які у нас були протягом 20-ти років. І тому я дуже дякую Богові, що в мене є можливість зараз продовжувати молитися у Сімферополі.

— За останні півтора року ви, напевно, отримали чимало погроз на свою адресу, чи, можливо, це були пропозиції щодо співпраці з російською ФСБ?

— Ці півтора року можна поділити на три періоди. Перший період — це коли ми нічого не знали, як воно буде розвиватися, куди піде, чим закінчиться. Тоді була загроза й арешту, і ліквідації церкви Київського патріархату. Потім — повне ігнорування з боку і місцевої влади, і всіх зацікавлених осіб. Був психологічний тиск — чи витримаю я, чи я сам покину територію Криму, бо все робилося для того, щоб Кримська єпархія УПЦ КП закінчила своє існування в Криму ніби-то самостійно, припинила свою діяльність нібито з власної ініціативи. Це був дуже складний психологічний період. Потім ситуація змінилася, в нас були зустрічі з Сергієм Аксёновим, на яких ми порушили низку питань, які хотіли би вирішити. Одне з них вирішується й досі. Є інформація, що готується розпорядження про те, що приміщення, в якому ми перебуваємо, все ж таки залишиться за церквою Київського патріархату. Сьогодні, слава Богу, ситуація нормалізувалася, ми маємо спокій і впевненість у тому, що щосуботи та щонеділі богослужіння у храмі триватимуть.

— Чи довго ви добивалися цієї зустрічі з Сергієм Аксёновим, які її результати?

— Майже рік. Але зустріч відбулася в робочому режимі, я просив, щоб були вирішені питання із приміщеннями, і з землею, і гарантіями безпеки мені і моїм священикам. Питання вирішується.

— Вам особисто російська служба безпеки пропонувала «співпрацю»?

— Мені особисто не пропонували, але я знаю, що деякі співробітники, які дуже віддано спочатку служили в СБУ, а потім хотіли залишитися в ФСБ, намагалися златити моїм священикам, «обробляти» їх, примушували підписувати якісь папери до співпраці, але мені священики все розповіли. Я їх просив, щоб вони мені не просто розповіли, а написали в письмовому вигляді, як все відбувалось. Сьогодні можу сказати, що і священики, які мали такі співбесіди, і ці співробітники — іх у Криму вже немає. Одні не працюють, а мої священики просто покинули територію Криму і війшли.

— Який відсоток священиків чи яка їхня кількість покинули Крим із сім'ями у зв'язку із загрозою для життя?

— Станом на 23 лютого 2014 року в мене було 18 священиків. Потім половина з них війшла, частина повертається до Криму, але працюють у такому режимі: три тижні на материкову разом з дітьми та родинами, а на один тиждень приїжджають до Криму, щоб звершити богослужіння на своїх парафіях. Разом зі мною сьогодні 8 священиків.

— В Інтернеті є красиве промовисте фото, де ви стоїте перед військовою частиною. Багато

ІНТЕРВ'Ю АРХІЄПІСКОПА СІМФЕРОПОЛЬСЬКОГО І КРИМСЬКОГО КЛИМЕНТА ДЛЯ ПЕРЕДАЧІ «ГОЛОС КРИМУ» НА ПЕРШОМУ КАНАЛІ «УКРАЇНСЬКОГО РАДІО»

что боявся виходити, але ви були там. Чому? Шо вас кликало?

— Ця подія відбулася 2 березня 2014 року в селі Переяльному біля нашої, тоді ще української, військової частини, на території якої перебувала наша церква Святої Покрови. В цій частині служили наші українські солдати, жили наші українські родини. Ми не знали тоді, чим воно все закінчиться, що взагалі відбувається. Але ми відчували, що загроза їхньому життю могла бути серйозна. Я, як священик, як архіпастир, мусив бути зі своєю паствою. І в ті часи, і зараз я залишаюся зі своєю паствою.

— Владико, наскільки мені відомо, були закриті храми УПЦ КП у Севастополі, Переяльному, Краснопerekops'ku та Керчі. А де лишилися, ѹ у скількох храмах ведуться служби зараз?

— У Севастополі та Переяльному храми перебували на території військових частин. У Краснопerekops'ku приміщення нам надавав український бізнесмен. Щоб не зашкодити його бізнесу і його безпеці, ми були змушені покинути Краснопerekops'k. У Керчі була дуже складна ситуація, священик вийшов, є будівля, але служби там не відбуваються. На сьогодні богослужіння відбуваються у 8 храмах на території Криму.

— Раніше ви казали про проблему, пов'язану з перереєстрацією парафій згідно з російським законодавством. Чи пішли ви на цей крок?

— На перереєстрацію Кримська єпархія УПЦ КП не пішла. Тому що це буде порушення українського законодавства. І це може привести до того, що сама єпархія може бути ліквідована вже в Україні. Але це дуже складна ситуація, вона стосується не тільки мене, а й УПЦ МП, управління мусульман Криму. Кожен обрав свій шлях. З цього питання я постійно проводжу консультації зі Святішим Патріархом Філаретом, він в курсі цієї проблеми, він накреслює шляхи, якими я мушу йти, і що я мушу робити.

— Чи відвчаете ви підтримку української влади або можновладців з України? Хто вас підтримує, і чи є такі люди?

— В Україні нас підтримує наша українська громада, ваша редакція, прокурор АРК і його перший заступник; дуже активну поміч у вирішенні юридичних питань нам надає Представництво Президента України, яке розташоване у Херсоні. Ось і всі, хто нам допомагає. На превеликий жаль, Міністерство культури і Департамент релігій, який є складовою частиною цього міністерства, зробили все, щоб наші питання не були вирішенні. Тому ми ці всі питання і проблеми зараз намагаємося вирішувати самостійно, і це дуже прикро, що держава Україна, яка повинна була захищати своїх громадян на

території Криму, досі не визначилася, що робити з цією територією й як діяти на цій території.

— Які настрої зараз панують серед кримських парафіян вашої церкви?

— Люди стурбовані, розчаровані, знаходять спокій тільки у церкві, бо сьогодні, по суті, вони позбавлені всього українського. Вони не можуть підійти до пам'ятника Шевченкові, вдягнути свої вишиванки, взяти в руки український прапор, читати книги, присвячені історії, бо цих книг немає, як і інформація, та її підпадає це під пропаганду екстремізму.

— Чи не планували ви особисто переїзд на материк?

— Я самостійно Крим ніколи не покину. Це — моя позиція з первого дня. Крим — це моя Батьківщина, це моя епархія, моя паства, мої церкви. Тому я залишаюся зі своєю паствою і зі своєю церквою на території Криму.

— Які рішення, на вашу думку, мала чи могла б ухвалити українська влада, щоб полегшити, зокрема, існування УПЦ КП у Криму?

— Будь-яке рішення повинно збігатися з політикою, з планами дій, з розумінням ситуації. Але сьогодні немає політики щодо

Криму. А якщо немає політики, немає визначення, в якому векторі ми мусимо рухатися, то немає постанов і законів, і тому є громадські організації, політичні партії, які декларують багато і не роблять нічого. Мене це дуже вражає: на крові невинних воїнів і Героїв Небесної Сотні, наших українських героїв прийшли до влади, обіцяли змінити стан держави, обіцяли змінитися самі. До чого дійшли? Простий приклад: недоторканність. Всі кричали: «Як тільки сядемо у Верховну Раду, перша постанова буде про недоторканність». А сьогодні дійшло до того, що Євросоюз каже: якщо ви не приймете основні потребні закони, то ви ніколи не одержите безвізового режиму. Це — малій приклад інших обіцянок. А у глобальному плані — я вже за це не хочу говорити, бо з цього малого формується велике. Якщо брешуть у малому, то в іншому будуть брехати так само. І мені це дуже прикро, мені це дуже болить. Дуже швидко забули, якою ціною змінили владу.

— Владико, ви часто буваєте на материковій частині України. Кілька днів тому ви перетинали адміністративний кордон з Кримом. Яка там ситуація? Чи швидко ви пропустили? Адже правозахисники заявляли про різні пошушення, які там є.

— Коли ми перетинаємо не кордон, а адміністративний контрольний пункт між АР Крим і Херсонською областю, порядку як не було, та і нема. На превеликий жаль, тих, хто вважає себе прикордонниками, я не можу вважати такими. Для мене прикордонники — це ті, хто був на Тузлі, для мене це голова ДПСУ Віктор Назаренко, який чотири тижні захищав державний кордон України, коли були підій на Тузлі. Для мене герої-прикордонники — це ті, хто зараз захищає державу Україну на східних кордонах. А те, що на Чонгарі...

— А що вас обурює найбільше?

— Це дуже довга історія. Одне можу сказати: мені прикро, що людина, яка перетинає цей контрольний пункт як у бік України, так і в бік Криму, залишається з великим осадом на серці, і чимчастіше вона його перетинає, тим менше бажання або в'їхати на територію Криму, або вийшати з Криму.

— Вас дивує їхній непрофесіоналізм?

— Мене обурює їхнє ставлення до людей, які в'їжджають до Криму і в'їжджають з нього. Вони їх, на превеликий жаль, за людей не вважають. Вони не вважають нас громадянами України.

— Чого ви побажаєте кримчанам?

— Божого благословення, віри, любові, терпіння. І згадувати слова Ісуса Христа: «Якщо мене гнані, то й вас будуть гнати». Згадувати слова Івана Золотоустого: «Скільки б не здіймалися хвилі, корабля Церкви вони ніколи в житті не потоплять».

Розмовляла Олена ХАЛІМОН

<http://voicecrimea.com.ua>

АРХІЄПІСКОП УГКЦ: У НАС БУЛИ І ЗАЛИШАЮТЬСЯ ВІРЯНИ В КРИМУ

Предстоятель Української греко-католицької церкви, верховний архієпископ Києво-Галицький Святослав (Шевчук) повідомляє, що після анексії Криму Росією більшість священиків УГКЦ залишили півострів, однак там досі залишаються віряни, для яких намагаються організувати належне піклування. Про це він сказав в інтерв'ю виданню «Грибун».

«У нас були і залишаються віряни в Криму, які себе вважають греко-католиками і з якими ми спілкуємося. І я відчуваю своїм обов'язком, щоб вони мали належне пасторське окормлення», — сказав він.

З словами предстоятеля УГКЦ, священики їдуть до Криму з материкової України не на тривалий період. «З п'яти священиків, які там раніше служили, тільки один поїхав до Криму. Чотири священнослужителі не можуть зробити це з тих чи інших причин, в основному сімейного характеру, тому що всі вони одруженні і, звичайно, якщо дружина і діти не бачать можливості там перевезти їх, то і священик не може залишитися і просить єпископа, щоб його відпустили і перевели в іншу парафію. Все ж таки один з них із сім'юю повернувся і служить в Євпа-

торії, інші наші парафії окормляються священиками, які на короткий час приїжджають до Криму з території України. Але всі 5 парафій мають священиків, які служать, це греко-католицькі священики, і ми прагнемо в міру можливостей і обставин, які складаються, бути разом з нашими людьми», — розповів він.

Як зазначив владика Святослав, зараз територія Кримського екзархату УГКЦ перевела під прямим управлінням Апостольської столиці. Однак нинішня кримська влада видала закони, які зобов'язують всі парафії заново зареєструватися за російським законодавством.

НАШІ ТРАДИЦІЇ

ПИЛИПІВКА

Різдвяний піст — останній багатоденний у році. Він починається 28 листопада і триває до 7 січня (тобто сорок днів). Тому в Церковному Уставі його називають Чотирнадцятою (як і Великий Передвікодній піст). Оскільки заговини (запусти) на піст припадають в день пам'яті Святого апостола Пилипа (27 листопада), то в народі його ще називають Пилипівкою, а саме свято Пилипа — заговинами, запустами або «малими запусти». Чому «малими»?

(Продовження.
Поч. у № 34-47)

Глава 20

ПРОБЛЕМИ
ОБОРОННОГО
БУДІВНИЦТВА

На початках утворення нової незалежної держави Україна, 2 вересня 1991 року в проекті Закону України «Про оборону України» я написав таке визначення: «оборона України - система політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних, правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її збройний захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту».

З цього визначення очевидно, що оборона держави Україна базується на результатах діяльності всіх державних інституцій, які задіяні у підготовці до збройного захисту і здійсненні безпосередньо збройного захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту.

Тобто у мирний час всі державні інституції, задіяні в обороні, працюють над виробництвом і накопиченням всіх необхідних ресурсів, над створенням реальних можливостей для здійснення збройного захисту та роблять усе можливе для уникнення збройного конфлікту.

Якщо ж уникнути збройного конфлікту неможливо, то держава застосовує свої Збройні Сили для здійснення збройного захисту з використанням всіх накопичених та мобілізаційних ресурсів.

З цією метою держава формує відповідні плани оборони з застосуванням Збройних Сил, визначає всі потреби для ведення збройної боротьби та створює відповідну систему функціонування державних органів, що здійснюють весь комплекс заходів, необхідних для створення і накопичення всіх необхідних матеріально-технічних та мобілізаційних ресурсів для збройного захисту, починаючи від патріотично-виховання молоді і підготовки військових кадрів до відповідного облаштування території театру можливих військових дій для утворення ешелонованої оборони та подачі відповідних накопичених матеріальних і технічних ресурсів, стратегічних запасів, техніки і озброєння.

Збройні Сили у мирний час проводять відповідні наочнання для уdosконалення роботи цієї системи функціонування державних органів та налагодження її взаємодії з військами у процесі ведення боротьби з йомовірним противником.

Держава Україна для фінансового забезпечення планів оборони та життєдіяльності Збройних Сил і системи функціонування державних органів для забезпечення збройної боротьби мала б формувати широкий оборонний бюджет не менше 5% від валового національного продукту.

З метою полегшення всього тягаря утримання і забезпечення Збройних Сил у мирний час та збереження своїх оборонних можливостей держава застосовує принцип оборонної достатності, який полягає у наявності в державі структурованих Збройних Сил на мирний і воєнний час.

«Кримська світлиця» публікує газетний варіант книги полковника Віталія Лазоркіна, одного із засновників Збройних Сил України і Спілки офіцерів України, про історію творення Українського війська, і звертається із закликом до видавців та потенційних спонсорів підтримати видання повної версії книги. Звертатися з пропозиціями можна на електронну адресу редакції — kr_svit@meta.ua, або автора — vlazorkin@ukr.net.

Повна структура Збройних Сил, на мою думку, у своєму складі мала б мати:

- Стратегічні Сили стримування, що за свою вогневою і технічною потужністю здатні завдати супротивнику неприйнятної шкоди на його території (ракетні війська, стратегічна авіація, оснащені бойовими надпотужними зарядами у без'ядерному варіанті, і війська протиповітряної оборони, здатні викрити і відбити перший ракетний удар ворога);

- Сили загальнозвійськового призначення (Сухопутні Війська, Військово-Повітряні Сили, Війська Протиповітряної оборони, Військово-

них замовлень для задоволення потреб ведення збройної боротьби.

Воєнна економіка має бути інтегрована у національну економіку на всіх рівнях, починаючи від вирішення науково-технічних завдань та утворення техніко-технологічних і виробничих потужностей оборонно-промислового комплексу до виконання оборонних замовлень щодо технічного і комунікативного облаштування території театрів можливих військових дій, цивільного захисту населення, підготовки мобілізаційно навченого резерву та накопичення необхідних стратегічних запасів і ресурсів, рівномірно розміщених по всій території України на відповідних можливих операційних напрямках, визначених планами оборони.

Управління воєнною економікою, на мою думку, і мало б взяти на себе Міністерство оборони України, відмовившись від функцій керівництва Збройними Силами України.

Віталій
ЛАЗОРКІН

нікі і озброєння нового покоління.

Та в умовах ринкової економіки така система підготовки до оборони не працює належним чином і сприяє виникненню різного роду корупційних схем у сфері матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил. Всі недоліки такої системи почали відчуватися вже з 1997 року, коли припинилося проведення комплексних навчань Збройних Сил, та вкрай негативно проявилися у 2010-2014 роках, коли на посаді міністра оборони перевелись сумнозвісний адмірал Єжель, домовившись про зустріч. І от ми в кабінеті міністра оборони. Я висловив йому занепокоєння станом, що склався в оборонному будівництві, пояснював, що його використовують певні політичні сили, які прагнуть послаблення Збройних Сил, і що його скоро поміняють на іншу особу, тому просив врахувати думку громадськості.

Та Михайло Єжель не погоджувався з нами. Відчуваємо, що він вважає себе «на коні» своєї щастливої долі, а наша розмова аж ніяк не до-

лежне їх фінансування на 2009 рік.

Найбільш активні члени Спілки офіцерів виступали в засобах масової інформації, зокрема, полковник В'ячеслав Білоус, голова СОУ, генерал-лейтенант Петро Процик, редактор журналу «Універсум» Олег Романчук. Вийшла і моя стаття «Військова реформа - порятунок української армії» в журналі «Універсум» Олега Романчука.

А у травні 2010 року я попросив віце-адмірала Бориса Кожину, який особисто добре знав нового міністра оборони адмірала Михайла Єжеля, домовитись про зустріч. І от ми в кабінеті міністра оборони. Я висловив йому занепокоєння станом, що склався в оборонному будівництві, пояснював, що його використовують певні тимчасові органи влади, тоді як Білокам'яна продовжує зваблювати майже трикратним зниженням ціни на паливо у разі вступу до Митного союзу. Кремль актуалізує і проекти міжгалузевої інтеграції, як-от у сфері зовнішньої торгівлі зерном», написав він. Крім того, автор зазначав, що такі питання, як державний статус для російської мови, зняття обмежень на базування ЧФ РФ у Криму, за умови наявності в Партії Регіонів конституційної більшості й потужного проросійського блоку в новому парламенті, цілком можуть стати предметом торту, як і перехід під контроль сусіда стратегічних галузей, як-от електроенергетики та роздрібного ринку газу.

Автор відзначив, що, звичайно, режим Януковича прагне зберігати власний суверенітет і залишатися непідвидмінним Москві, демонструвати непоступливість у питаннях «національних» інтересів – але тільки там, де до них причетний особистий інтерес.

Тож всі нації потути змінити стан національної безпеки на краще були марнimi, як і тоді, у 1992 році, бо не було кому нас почути.

Усі мої намагання у 1992 році провести воєнну реформу та перетворити Міноборони з де-факто міністерства збройних сил на справжнє міністерство оборони, як центральний державний орган управління воєнною економікою, нарахалися на спротив як самого міністра оборони, який тяжів до управління Збройними Силами, так і на спротив генералітету, який тяжів до формального механічного виконання вказівок «зверху». А щодо підтримки з боку народних депутатів і моїх колег по Спілці офіцерів, то вони як діти раділи тому, що в Україні відбувається сам процес створення національних Збройних Сил, та готові були об'явити генерала Морозова героєм України лише за те, що він почав розмовляти українською мовою. Здається, що вони просто не розуміли, про що йдеся, тому у своїх прагненнях я лишився без їх громадської підтримки, а загальна справа оборонного будівництва від цього лише постраждала.

На моє глибоке переконання, Україна мала б свое оборонне будівництво здійснювати, спираючись на власні сили, виходячи з наявних можливостей, що вона мала на той час, виходячи з наявного військового майна, техніки і озброєння, що залишились в Україні від ЗС СРСР, та паралельно здійснювати заходи щодо вступу України до НАТО з тієї організації і Російської Федерації з метою приборкання її імперських амбіцій та створення на основі такого розширення НАТО Євро-Азійської системи колективної безпеки, про що я говорив у своїх інтерв'ю кореспондентам західних ЗМІ.

(Продовження буде)

ДЕЯКІ СТОРІНКИ З ІСТОРІЇ ТВОРЕННЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Морські Сили) для виконання бойових завдань згідно з затвердженими планами оборони та ведення військових операцій з розгрому ворога;

- Сили спеціального призначення: Прикордонні війська для прикриття державного кордону; Національна Гвардія для здійснення функцій територіальної оборони, цивільного захисту населення, реагування на надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру, підтримання правового порядку на території України під час дії режиму надзвичайних станів; Внутрішні Війська та міліція (поліція) для підтримання правопорядку, охорони і захисту спеціальних об'єктів, визначених законодавчими актами і підзаконними документами.

Розподіл Збройних Сил України на Збройні Сили мирного часу і Збройні Сили воєнного часу мав суттєво облегчити витрати коштів оборонного бюджету на їх утримання та забезпечити таку поточну чисельність особового складу, яка згідно з планами оборони необхідна для адекватного реагування на відповідний стан військово-політичної ситуації навколо України.

За такою схемою ГК ЗС України ставало б замовникою комплексних потреб для забезпечення оборони країни, а Міноборони стало б центральним органом, відповідальним за виконання усіх державних замовлень згідно з затвердженими планами оборони.

Така схема встановлює персональну відповідальність всіх посадових осіб за підготовку держави до збройного захисту та за результати ведення збройної боротьби, спрямованої на розгром ворога.

Це було закладено мною у проект Воєнної доктрини України у 1992 році, яку я узгодив з В'ячеславом Чорноволом, і це складає сутність воєнної реформи для держави-Україна, яка протягом 23-х років так і не була проведена аж донині, оскільки в Україні військове керівництво держави, що переважаючи більшістю складається з генералів, вихідців з старої системи, які, залишили в Україні по суті прототип радянської системи підготовки до оборони, вважаючи її надзвичайною.

Я вважав, що для цього в державі Україна має бути сформована відповідна галузь державної економіки – воєнна економіка, яка функціонально має об'єднати відповідні органи державної влади і промисловості з відповідними функціями забезпечення виконання оборон-

кооперація ж українських виробничих підприємств оборонно-промислового комплексу з відповідними російськими, де здійснювалася збірка і випуск готової продукції, несла в собі небезпеку для оборонного будівництва в незалежній Україні, бо у разі зміни політичного курсу Російської Федерації стосовно України, Збройні Сили України позбавлялися б поставок техніки і озброєння з Росії. Так врешті і сталося з 2010 року, коли імперські амбіції стосовно України проявилось повною мірою, нав'язуванням кабальних Харківських угод щодо подовження терміну перебування Чорноморського флоту Російської Федерації, дислокованого в Криму і в місті Севастополі, та умов його перебування із збільшенням чисельного складу до обсягів, які робили Чорноморський флот господарем на території півострова, що само собою неслася загрозу державному суверенітету України.

Починаючи з 2005 року, Спілка офіцерів України неодноразово звертала увагу політичних кіл і громадськості на нездовільній стан, в якому перебувають Збройні Сили. Ми проводили тематичні круглі столи і науково-практичні конференції з актуальними проблемами національної безпеки та нездовільному стану Збройних Сил України. 25 жовтня 2008 року на базі Львівської обласної організації Спілки офіцерів України була проведена науково-практична конференція на тему: «Збройні Сили України. Історія та сучасність», за результатами якої окремою брошурою були надруковані матеріали з доповідями Бориса Кожина, Олександра Скіпальського, Віталія Лазоркіна, В'ячеслава Білоуса, Василя Казмірчука, Олега Романчука, Ярослава Сватко та Зверненнями до президента, прем'єр-міністра та голови Верховної Ради України з вимогою звернути увагу на нездовільній стан фінансування Збройних Сил України та забезпечити на-

далі юму відповідної радості. Він заявив, що ми марно хвілюємося, що він не дозволить себе використовувати, і з розмаху грюкунув кулаком по столу так сильно, що від турку до кабінету вбіг черговий по приймальні міністра – побачивши, що нічого не сталося, мовчки вишившись. Даремно Єжель не дослухався.

Доброго дня, шановна редакці! Українська культура 23 жовтня ц. р. зазнала непоправної втрати - відійшов у Вічність Поет, перекладач, дипломат, культуролог, громадський і політичний діяч Роман Лубківський.

До сорокин Пoета надсилаю статтю «Народжений з любові до Слова й Вітчизни. Мудрість від Романа Лубківського».

З глибокою повагою, побажанням добра і мури,

Наталя Гумницька, м. Львів

Будітель байдужих?

Світильник істини?

Промінь у царстві забуття, байдужості?

Відповім:

Він був, ким був: Сином

і Отцем свого народу.

Роман Лубківський,

«Душпастир народу»

Над розгадкою дива Життя і трагедії Смерті змагалися найпотужніші мислителі людства. Цій темі присвячено тисячі філософських, літературних і мистецьких творів. Проте замисел Творця при позірному наближенні до розв'язки цієї великої Таїни насправді лише приводить нас до безміру нових запитань, до безодні космічного виміру, до безконечності розуміння світобудови.

Безперечно, найближчими до світосприйняття законів Природи, до їх глибинного розуміння є поети. Мабуть, Творець саме їх обрав сказати нам правду, наблизити нас до справжніх цінностей і смислів у цьому земному житті. І дав їм для цього Слово, бо «Споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було – Бог» (Єв. св. Йоана). Саме тому, коли закінчується земний шлях Поета (та й будь-якої праведної людини), ми можемо говорити про перехід від фізичної форми до духовної сфери буття. Тобто йдеться про духовне народження Поета у його безсмертних творах, у його глибинному Слові, в якому закодована квінтесенція земного життя і подані ключі для її розгадки. Воїстину, як кажуть, поети мають лише одну дату – дату народження і переходятять у життя вічне у своїх творіннях і людській пам'яті.

Такий перехід, за волею Творця, 23 жовтня 2015 року здійснив Роман Лубківський – поет, літературознавець, перекладач, культуролог, громадський і політичний діяч, дипломат, невтомний будівничий української культури й Української держави, люблячий син своєї Матері-Землі. Втіта для української культури й державотворення величка, втіта передчасна! Але парадокс людського життя полягає в тому, що саме трагізм невідворотної втрати породжує у нас розуміння величі духовних скарбів, створених і залишених нам Поетом. А Роман Лубківський засів і зібрав добре духовне «живво» і став яскравим карбом української, та й європейської культури. Богом даний йому талант він не закопав, а примножив для блага свого народу, бо зумів відшукати свою «срідну працю», своє Слово.

То ж познайомимося хоча б побіжно з духовною спадщиною цього славного Трудівника на ниві української культури і державотворення, яка вражає філософською глибиною, енциклопедичним масштабом, інтелектуальністю, емоційною правдивістю та наснаженістю.

Насамперед це його письменницький, поетичний доробок, який із першої ліричної збірки «Зачудовані олені» засвідчив народження Словом талановитого молодого поета із мальовничого села Острів'я на древній княжій Теребовлянщині на Поділлі. Згодом з'явилася низка поетичних збірок, лише перелік назив яких свідчить про їхню філософську глибину, інте-

ливим є для української культури популяризація і взаємообмін найкращими поетичними зразками між визначними поетами України й зарубіжжя, включення української літератури у європейський контекст. Грань перекладацького таланту Романа на Лубківського особливо проявилася у його перекладах поетів слов'янського світу: поляків, білорусів, сербів. Зокрема, в авторські антології «Слов'янське небо», «Слов'янська ліра» увійшли твори польського поета Владислава Броневського, сербської поетеси Десанки Максимович, класиків білоруської літератури Янки Купали та Максима Богдановича. До його найновіших перекладів належать: трагедія Юліуша Словацького «Срібний сон Саломеї», драма Йозефа Вацлава Фріча «Іван Мазепа», поема Кіндрата Рілеєва

Друга, мало акцентована

українську суспільність – модерну, але базовану на національних традиціях. Це було його кредо, його сутність: малими конкретними справами йти до великої мети. А мета проста – бачити свій народ щасливим і вільним від рабства духовного у вільному колі європейських народів. І для цього він жив і «лупав скалу» невігластва, безпам'ятства, байдужості. «Лупав» на усіх посадах, які йому посыпала долі: редактора газет і часописів, начальника Управління культури, голови обласних організацій Спілки письменників України і Товариства «Прогресів», професора Львівського національного університету імені Івана Франка, народного депутата Верховної Ради України першого скликання, Надзвичайного і Повноважного Посла України у Чеській і Словачькій Федера-

раса Шевченка та почесний професор Національного університету «Острозька академія». Заслужений діяч мистецтв України. Заслужений діяч культури Республіки Польща. Почесний член Спілки білоруських письменників. Надзвичайний і Повноважний Посол України.

Хочеться наголосити на деяких особистих рисах Романа Лубківського. Безперечно, він був життєлюбом, сміхтоворцем, тонким імпровізатором, володів здоровим скепсисом і інтелектуальною іронією. Був душою товариства, на рідкість витонченим дипломатом-актором. Ніколи його дотепний гумор, дружні шаржі не були колючими. Він був аристократом духа – на звичайні людські образи та криви не відповідав тим же. Мав шляхетне, добре й велике серце. Цією доброю ділівся з близкими. Особливо піклувався своїми товаришами по мистецькому цеху, часто приходив у критичні хвилини їхнього життя на допомогу. Хоча не раз отримував неадекватну віддяку. Але в цьому й була наївна мудрість його земного життя – дарувати любов і робити добро людям завжди. Він сповідував у своєму житті імператив Тараса Шевченка: «Раз добром нагріте серце вік не прохолоне».

Цей невтомний трудівник працював, можна сказати, до останнього подиху свого земного життя. І це теж єдина цінна мудрість для нас від Романа Лубківського. В нього було ще дуже багато надзвичайно важливих творчих задумів. Як справжній мудрець, він залишив ці масштабні плани для нас, на самперед для молоді, яка має підхопити естафету високої духовної екзистенції для свого самоствердження й самореалізації і стати культурним локомотивом демократичної соборної України. Він про це мріяв і цього гаряче прагнув. Для цього багато трудився.

Реалізація нами концептуальних задумів Романа Лубківського, переконана, буде найкращим і бажаним для нього пам'ятником і пам'яттю. Насамперед це стосується його сокровенних проектів – відбудови семінарської церкви Святого Духа у Львові (на місці духовної семінарії, в якій навчався Маркіян Шевченко) і створення Літературно-мистецького музею – міжнародного центру презентації української культури у контексті світової. А також опрацювання його літературної спадщини, передусім видання його наукових аналітичних праць і рецензій, а також його публіцистичних статей, виступів, звернень.

Завершу статтю до сорокинін відходу із земного життя Романа Лубківського його мудрим кредо, над яким годилось би нам глибоко замислитись: «Не хочу, аби замість мене думали. Не хочу, аби замість мене вирішували. Не хочу, аби замість мене голосували. Хочу бути самим собою настільки, аби до серцевини сумління свого народу міг устами пристти, як до батькової руки, присягуючи».

Р. С. Епіграф до цієї статті (вірш Романа Лубківського, присвячений Будителеві Галицької Русі Маркіянові Шевченкові) правомірно віднести до самого автора вірша – Будителя національної свідомості, утверджувача української ідентичності, архітектора і будівничого української культури, сторожа і ювеліра українського Слова. Наталя ГУМНИЦЬКА

НАРОДЖЕНИЙ ЛЮБОВ'Ю ДО СЛОВА Й ВІТЧИЗНИ МУДРІСТЬ ВІД РОМАНА ЛУБКІВСЬКОГО

Роман Лубківський. Фото: Роман Балук/ЗІК

«Войнаровський». окрім спід наголосити, що Роман Лубківський упорядкував і написав грунтовну передмову до двотомного зібрання творів Юліуша Словацького українською мовою, а також до «Кобзаря» Тараса Шевченка польською мовою.

Як людина неабиякого мистецького хисту і філософського світосприйняття Роман Шевченко (книга статей, рецензій, виступів), видання «Вінок Маркіянові Шевченку» (у співавторстві з М. Шалатою), стаття-доповідь «Богорівний – біо правдомовний» (Тарас Шевченко і сучасність», «Посвята» (літературно-мистецький збірник з підзаголовком «Світи Світи»), «Вінок Роману Шевченку» (у тандемі з відомим українським фотолітописцем Василем Пилип'юком став співавтором низки фотоальбомів епохального проекту представлення найвизначніших постатей української культури, зокрема «Світи Світи»), «Володар Камінського персона». Борис Возницький.

Пильної уваги і подяки заслуговує ще одна грань таланту цього невтомного трудівника, який із глибин української культури, який із глибин коріння українського роду встав у себе з молоком матері любов до природної краси, гармонії, естетики буття. Още підсвідомий поклик естетичної краси і любові до рідної землі спонукав його до щоденnoї громадсько-суспільної праці, часто невдачної, яка відривала його від улюблених словотворіння. Але він крок за кроком домагався розбудови музеїв, повернення товариств і архівів, встановлення пам'ятників визначним діячам української культури, відбудови церков і розбудови школ. Важко знайти будь-яку важливу підтримку університету, який із глибин культури, який із глибин коріння українського роду встав у себе з молоком матері любов до природної краси, гармонії, естетики буття. Още підсвідомий поклик естетичної краси і любові до рідної землі спонукав його до щоденnoї громадсько-суспільної праці, часто невдачної, яка відривала його від улюблених словотворіння. Але він крок за кроком домагався розбудови музеїв, повернення товариств і архівів, встановлення пам'ятників визначним діячам української культури, відбудови церков і розбудови школ. Важко знайти будь-яку важливу підтримку університету, який із глибин культури, який із глибин коріння українського роду встав у себе з молоком матері любов до природної краси, гармонії, естетики буття. Още підсвідомий поклик естетичної краси і любові до рідної землі спонукав його до щоденnoї громадсько-суспільної праці, часто невдачної, яка відривала його від улюблених словотворіння. Але він крок за кроком домагався розбудови музеїв, повернення товариств і архівів, встановлення пам'ятників визначним діячам української культури, відбудови церков і розбудови школ. Важко знайти будь-яку важливу підтримку університету, який із глибин культури, який із глибин коріння українського роду встав у себе з молоком матері любов до природної краси, гармонії, естетики буття. Още підсвідомий поклик естетичної краси і любові до рідної землі спонукав його до щоденnoї громадсько-суспільної праці, часто невдачної, яка відривала його від улюблених словотворіння. Але він крок за кроком домагався розбудови музеїв, повернення товариств і архівів, встановлення пам'ятників визначним діячам української культури, відбудови церков і розбудови школ. Важко знайти будь-яку важливу підтримку університету, який із глибин культури, який із глибин коріння українського роду встав у себе з молоком матері любов до природної краси, гармонії, естетики буття. Още підсвідомий поклик естетичної краси і любові до рідної землі спонукав його до щоденnoї громадсько-суспільної праці, часто невдачної, яка відривала його від улюблених словотворіння. Але він крок за кроком домагався розбудови музеїв, повернення товариств і архівів, встановлення пам'ятників визначним діячам української культури, відбудови церков і розбудови школ. Важко знайти будь-яку важливу підтримку університету, який із глибин культури, який із глибин коріння українського роду встав у себе з молоком матері любов до природної краси, гармонії, естетики буття. Още підсвідомий поклик естетичної краси і любові до рідної землі спонукав його до щоденnoї громадсько-суспільної праці, часто невдачної, яка відривала його від улюблених словотворіння. Але він крок за кроком домагався розбудови музеїв, повернення товариств і архівів, встановлення пам'ятників визначним діячам української культури, відбудови церков і розбудови школ. Важко знайти будь-яку важливу підтримку університету, який із глибин культури, який із глибин коріння українського роду встав у себе з молоком матері любов до природної краси, гармонії, естетики буття. Още підсвідомий поклик естетичної краси і любові до рідної землі спонукав його до щоденnoї громадсько-суспільної праці, часто невдачної, яка відривала його від улюблених словотворіння. Але він крок за кроком домагався розбудови музеїв, повернення товариств і архівів, встановлення пам'ятників визначним діячам української культури, відбудови церков і розбудови школ. Важко знайти будь-яку важливу підтримку університету, який із глибин культури, який із глибин коріння українського роду встав у себе з молоком матері любов до природної краси, гармонії, естетики буття. Още підсвідомий поклик естетичної краси і любові до рідної землі спонукав його до щоденnoї громадсько-суспільної праці, часто невдачної, яка відривала його від улюблених словотворіння. Але він крок за кроком домагався розбудови музеїв, повернення товариств і архівів, встановлення пам'ятників визначним діячам української культури, відбудови церков і розбудови школ. Важко знайти будь-яку важливу підтримку університету, який із глибин культури, який із глибин коріння українського роду встав у себе з молоком матері любов до природ

3 КОГОРТИ ЗАВЗЯТИХ

ПАМ'ЯТИ РОМАНА ЛУБКІВСЬКОГО

Все йде, все минає... Незмінна лише пам'ять. На її поличках закарбовується минуле до найменших подробиць. Уже й сороковини збігають від того дня, коли Роман Мар'янович Лубківський написав цей чорно-білий світ. Пішов за вічну межу знаний письменник і громадський діяч. Один з небагатьох, хто думав не тільки про себе, а передовсім про Україну, обстоюючи національні інтереси людські цінності.

Пам'ять воскрешає нашу студентську юність у Львівському Франковому університеті на початку 60-х. Тоді Роман іще не був ні відомим, ні солідним статуєю, а звичайним сільським хлопчиною з Тернопільщини, якого, і усіх нас, залюблених у Слово, покликала філологія. Хто в юні літа не мріяв осідлати Пегаса? Тож не дивна, що майже всі вступники на університетську україністику були поетами. Я запізнався з ним, коли Роман закінчував 1963 року штудіювати науки, а мені до фіналу залишилось два роки. Перше враження: середнього зросту, просто, але охайні зодягнутій. М'яка, лагідна усмішка. Природний розум. Дотепний, смілив розмірковування про тогочасну «щасливу» дійсність. «Файний!» - казали дівчата, як на одному з літературних вечорів читав свої вірші. За вірш «Кладка» йому аплодували. В цій поетичній мініатюрі мовилось про легіння і юнку, які стрілися на кладі над Черемошем і розминулись ніяк не можуть...

А взагалі-то наш філологічний славився талановитими Романами. І на першому місці, звичайно ж, був Роман Іванчук, за віком патріарх української літератури (цього року виповнилось 87!), автор знаменитих історичних романів «Мальви», «Черлене вино», «Манускрипт з вулиці Руської» та інших. У ті роки він трудувався у редакції журналу «Жовтень» («Дзвін»), видав кілька збірок новел і роман-трилогію «Край битого шляху», не раз відвідував засідання університетської літстудії «Франко-ва кузня», опікувався молодими прозаїками.

Вчився у нас на філології, а згодом перевівся на факультет журналістики і поет Роман Качурівський. А Роман Кудлик вже на передостанньому курсі видав збірку «Розмова». Він - хоч і молодий за Івана Драча та Миколу Вінграновського - з покоління шістдесятників. До речі, в своїх статтях Василь Стус часто цитував і коментував вірші Кудлика. Вони справді приваблюють незвичною довірливістю, нестандартним поглядом на зовсім негеройчні речі. Як, приміром, оці рядки:

Ти питаш,
чому я люблю тебе?
А коли ти мене цілуєш,
то співають скрипки.
А чи є щось на світі
ніжніше від скрипки???

Ти питаш,
чому я люблю тебе?
А у тебе очі,
наче звілі Дніпрові.

А чи є щось на світі
рідніше для мене за Україну...

Роман Лубківський належав до тієї когорти людей завзятих, про яких кажуть: «Він сам створив себе». Допитливий і замріяний книжник, сумлінний і працелюбний селек (народився в сім'ї селянина), він сягнув літературних і громадських вершин, стільки написав, стільки зробив доброго, що вистачило б на кількох! Ну, передовсім він поет. Друкуватися почав з шістнадцяти років, а його входини в Храм літе-

ратури позначені 1965 роком, коли вийшла збірка «Зачудовані олені». Видав близько двох десятків талановитих поетичних книжок. Власне як поет удостоєний Національної Шевченківської премії. Охоче брався за критику і літературознавство, за публіцистику, видрукував збірку літературно-критичних статей «Многосвіточ» (1978), книги письменницьких роздумів «Високі райдуги» (1979). Не тільки знав літературу і културу - він їх справді любив і мав усі підстави сказати, що вони - справа його життя. Тож не випадково його запросили на посаду професора в рідному Львівському університеті, а згодом - начальником управління культури облдержадміністрації у Львові.

Диву даєшся, як багато сподіяв цей невгамовний чоловік у різних царинах, часом далеких від поезії. Голова Львівського обласного об'єднання товариства «Просвіта». Народний депутат першого демократичного скликання Верховної Ради. Голова Комітету з Національної

ради позначені 1965 роком, коли вийшла збірка «Зачудовані олені». Видав близько двох десятків талановитих поетичних книжок. Власне як поет удостоєний Національної Шевченківської премії. Охоче брався за критику і літературознавство, за публіцистику, видрукував збірку літературно-критичних статей «Многосвіточ» (1978), книги письменницьких роздумів «Високі райдуги» (1979). Не тільки знав літературу і културу - він їх справді любив і мав усі підстави сказати, що вони - справа його життя. Тож не випадково його запросили на посаду професора в рідному Львівському університеті, а згодом - начальником управління культури облдержадміністрації у Львові.

Диву даєшся, як багато сподіяв цей невгамовний чоловік у різних царинах, часом далеких від поезії. Голова Львівського обласного об'єднання товариства «Просвіта». Народний депутат першого демократичного скликання Верховної Ради. Голова Комітету з Національної

ради позначені 1965 роком, коли вийшла збірка «Зачудовані олені». Видав близько двох десятків талановитих поетичних книжок. Власне як поет удостоєний Національної Шевченківської премії. Охоче брався за критику і літературознавство, за публіцистику, видрукував збірку літературно-критичних статей «Многосвіточ» (1978), книги письменницьких роздумів «Високі райдуги» (1979). Не тільки знав літературу і културу - він їх справді любив і мав усі підстави сказати, що вони - справа його життя. Тож не випадково його запросили на посаду професора в рідному Львівському університеті, а згодом - начальником управління культури облдержадміністрації у Львові.

Диву даєшся, як багато сподіяв цей невгамовний чоловік у різних царинах, часом далеких від поезії. Голова Львівського обласного об'єднання товариства «Просвіта». Народний депутат першого демократичного скликання Верховної Ради. Голова Комітету з Національної

ради позначені 1965 роком, коли вийшла збірка «Зачудовані олені». Видав близько двох десятків талановитих поетичних книжок. Власне як поет удостоєний Національної Шевченківської премії. Охоче брався за критику і літературознавство, за публіцистику, видрукував збірку літературно-критичних статей «Многосвіточ» (1978), книги письменницьких роздумів «Високі райдуги» (1979). Не тільки знав літературу і културу - він їх справді любив і мав усі підстави сказати, що вони - справа його життя. Тож не випадково його запросили на посаду професора в рідному Львівському університеті, а згодом - начальником управління культури облдержадміністрації у Львові.

Диву даєшся, як багато сподіяв цей невгамовний чоловік у різних царинах, часом далеких від поезії. Голова Львівського обласного об'єднання товариства «Просвіта». Народний депутат першого демократичного скликання Верховної Ради. Голова Комітету з Національної

ради позначені 1965 роком, коли вийшла збірка «Зачудовані олені». Видав близько двох десятків талановитих поетичних книжок. Власне як поет удостоєний Національної Шевченківської премії. Охоче брався за критику і літературознавство, за публіцистику, видрукував збірку літературно-критичних статей «Многосвіточ» (1978), книги письменницьких роздумів «Високі райдуги» (1979). Не тільки знав літературу і културу - він їх справді любив і мав усі підстави сказати, що вони - справа його життя. Тож не випадково його запросили на посаду професора в рідному Львівському університеті, а згодом - начальником управління культури облдержадміністрації у Львові.

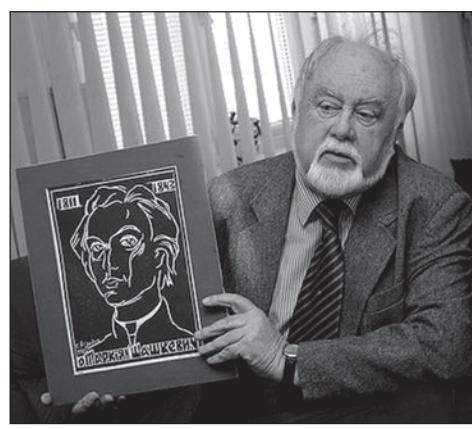
Диву даєшся, як багато сподіяв

Студент Львівського університету ім. І. Франка Василь Латанський з письменником Романом Іванчуком. 1965 р.

премії ім. Т. Шевченка. У 1976 році у складі делегації УРСР брав участь у роботі XXXI сесії Генеральної Асамблеї ООН. Уже був відомим поетом, коли став у 90-х роках послом України у Чехії та Словаччині. А ще ж чимало років очолював Львівську письменницьку організацію. А ще ж видавчика і журналіста: редактор у видавництві «Каменяр», заступник головного редактора журналу «Жовтень» (нині «Дзвін»)... Упорядкував видання «Вінок Маркіянові Шашкевичу» (1987, разом з М. Шалатою), «Весни розспіваної князя». Слово про Б.-І. Антонича» (1989, разом з М. Лильницьким).

Так само пристрасно наш побратим, як людина цілком віддана літературі, на відміну від деяких інших письменників, що закинули перо та подалися в політику, перевели твори поетів республік почилого в бозі СРСР, а також Польщі, Чехословаччини, Болгарії, Югославії, видавши авторські антології «Слов'янське небо» (1972), «Слов'янська ліра» (1983). Окрім цього збіркою вишли переклади творів М. Богдановича «Стратим - Лебідь» (2002). За перекладацьку діяльність і популяризацію в Україні польської, чеської літератури йому присвоєно звання засłużеного діяча культури Польщі, відзначено премією Вітезслава Незвала Чеського літературного фонду. Не буду перераховувати мови, якими перекладено його твори - цих мов набереться близько десяти.

Роман ЛУБКІВСЬКИЙ

* * *

Коли автобус —
рейсовий, звичайний,
Ніяк не комфорtabельний,
тісний,
Перетинає цей пейзаж
печальний,
(Жорстка глина,
супісок пісний).
І поринає в першу шерхлу
зелень
Старої Феодосії, мені
Сліди давно занедбаніх
поселень
В незgrabній увижається стіні,
В тіснім завулку
(править за зупинку),
Порослуому рудим чагарником,
В червоній черепиці на будинку,
В розкопі, що проблисне
черепком,

У вишмуглянім шкельці
на причалі,
В чужих словах: кизил, фундук,
хурма.
Все розумію. Горюю та печалі
Давно тут пристановища нема.
Та хто це, хто, нікчемний
і невдячний
Поклав печать тупого забуття
На землю, де звитяжив
Сагайдачний,
Рятуючи невільницьке життя?
А той жахний всесвітній
рабський ринок,
Де мій народ продавано,
мов крам,
Забудували, ось адмінбудинок,
Бетон, асфальт. Порядок...
Стід і срам!

Нехай минуле прямо в душу

глянє
Байдужому, щоб аж струснуло
ним, —
Не всемогутнім зором
Роксолані
А Насті, Насті поглядом німим.

Скажіть, невже сльоза

цього дівчата,
Спокійно жити в місті цім дає?

Поставте знак. До будь-якої дати.

Сльоза народу дат не визнає.

ЕКСКУРСІЯ
ДО БАХЧИСАРАЮ

Незлічена

Товла курортників —

Добровільний ясир

Кримського екскурсбюро —

Знімається на тлі мінаретів,

Розхитує вітхі стіни
Ханських покоїв,
Ковзає хтивим зором
По жахних закамарках гарему,
Подумки вмощуються на диван,
Розманіжується теплом мангала,
Чманіє од кальяну
й турецької кави,
Масово зітхає біля «Фонтану сліз»,
Упірнає по вуха
У десятиспальне ліжко
Імператриці.

За це
Її фаворит
(Грицько Нечеса, він же —
Князь Потомкін-Таврічеський)
Зганяє свою злість
На бездарних зображеннях
Запорожців...

Запах злежаного лахміття,
Струпішої деревини,
Дешевенької штукатурки.
Бутафорія. Несправжність.
А було:

Гортаний крик муедзинів.
Закривавлені голови у мішку,
Безмовні прокляття невільниць
І —
Неопалима кров
України,
Що скипіла в рубіни
На білоніжкіні тюрбані
Іслам-Грея...
Історія

Була жорстока до нас.
Але ж і доброзичлива.
Тому сьогодні
Переступаємо ці пороги
Спокійно.
Так мусило статися,
Не інакше.

Долин біблейських вицвілі сувої,
Глоги і терни —
письмена пустель...

За профілем гряди берегової,
Де гуснє запах чебрецю і хвої,
Вколисаний вітрами Коктебель.
Заслуханий в гекзаметри

Гомера,
Кому прибій тут тільки
не лунав...
Вузьке плато, мов щит
легіонера,
І скеля — скіфських карбувань
химера,

Сліди причалу
для еллінських нав...
Стикались тут і гинули народи,
Їх кров між цих розколин
запеклась,
Де між відламів мертвоті
природи —
Лик візантійський,
мусуль

25 квітня 2016 року виповниться 105 років з дня народження нашої знаменитої землячки, Майстрині-вишивальниці, Героя України, незабутньої Віри Сергіївни Ройк. «Кримська світлиця» в нам'ять про цю видатну жінку розпочинає публікацію матеріалів, присвячених її творчості і життєвому шляху. Ми звертаємося до читачів з проханням і пропозицією: надсилайте на нашу електронну адресу свої статті, спогади, вірші, присвячені Віри Сергіївні. Матеріали про Майстриню будуть виходити під загальним заголовком, який ми взяли з вінка сонетів «Я, Віра...» нашого кримського поета Сергія Сурмача:

НЕ ЗАДЛЯ ПОХВАЛИ І СРІБНЯКІВ Я ВИШИВАЛА КРОВ ГУСТУ КАЛИНИ, ЗА ВСІХ, ХТО НЕ ДІЙШОВ, НЕ ДОГОРІВ, І ХТО НЕ ДОЧЕКАВСЯ УКРАЇНИ...

У «Світличному» архіві — сама історія... Багатьох фотографій вже торкнулася печать часу: потъмяніли, вицвіли — як і ця (*див. праворуч*), де Віра Сергіївна Ройк з відомими кримськими митцями Олесієм Нирком і Миколою Вакуленком. За кожною такою фотографією — ціла історія, Українська історія Українського Криму. Одну із сторінок цієї історії зафіксувала сама Віра Сергіївна у своїй книзі «Мелодія на полотні», невеликий уривок з якої ми сьогодні публікуємо.

«Життя звело мене з іще однією обдарованою осо-бистістю — патріотом України Олексієм Федоровичем Нирком. Це сталося у кінці 60-х років минулого століття. Знайомство відбулося через мого хоро-шого знайомого, ялтинсько-го історика, викладача Михайла Коросташа, з яким Нирко був знайомий раніше. Довідавшись про мене, Олексій Нирко загорівся бажанням познайомитися, але не зінав, як це зробити. Одного разу в розмові з Михайлом Коросташом він обмовився, що дуже зацікавився українською виши-вальницю, що живе у Сімферополі, Вірою Ройк. Михаїло Гергійович на це

йому сказав, що коли ціка-вишся, можу познайоми-ти. У той час ми жили по вул. Лескова, 45, і Михайло Коросташ, бувачи у Сімферополі, заглядав до нас із чоловіком «на вог-ник». В цю квартиру він і привів одного разу Олексія Нирка. Пристрасний любитель і пропагандист кобзарського мистецтва Олексій Федорович відра-зу ж знайшов спільну мову зі мною і моїм чоловіком: юноша може бути близче, ніж бандура та українська вишивка? У Нирка, як і в мене, був непереборний потяг до народної твор-чості, причому, української. До часу нашого зна-йомства Олексій Нирко вже

організував капелу банду-ристів на базі Ялтинського педучила. Талант викла-дача зробив свою справу: капела бандуристів через деякий час стала народ-ною, завоювала наебаяку популярність не лише в Україні, але й за кордо-ном. Зі своїми дівчатами Олексій Федорович приї-джав і на мої ювілі. У самого Нирка була нелег-ка доля. Дещо пізніше, коли ми стали частіше спі-лкуватися, він розповів мені, що не зміг закінчити Львів-ську консерваторію, осі-льки, якщо не помиляюся, у 50-ті роки потрапив у виправно-трудовий табір за політичними мотивами, від-сидів близько шести років. Табори не зламали його, не озлобили. Він палко бажав процвітання Україні і широ вірив у її прекрасне майбутнє.

Крим Криму Нирко відро-див кобзарське мистецтво у Краснодарському краї,

80-ті роки минулого століття. Виставка майстрів народної творчості в Ялтинському культурному центрі. Зліва направо: заслужений працівник культури України Олесь Нирко, майстриня-вишивальниця Віра Ройк, скульптор Микола Вакуленко

його там дуже тепло зга-дували, у цьому я переко-налася сама, коли приїха-ла зі своєю виставкою у 2000 році в Краснодар. А яких зусиль коштувало йому провести кобзарсь-кий фестиваль у Криму! Мені він говорив: фести-валь дуже потрібний, і він буде! Його мрія здійсни-лася у 1992 році, і з тих пі-такі фестивалі в Криму ста-ли щорічними.

У квітні 1967 року Олек-сій Нирко подарував мені

фото зі зворушливим на-писом: «Побрратиму по зброй мистецтва багато-новій Віри Сергіївні. Оле-ксій Нирко».

У 1977 році Олдексій Нирко як людина, якій до-рога українська культура, написав у мій альбом: «Схиляюсь перед Вашим подвигом праці над украї-нською народною вишив-кою. Надіюсь і вірю — в Криму буде державний музей В. С. Роїк». І ще декілька слів про Олексія

Федоровича: він є ініціа-тором створення в Ялті музея історії кобзарства Криму і Кубані, про який, на жаль, мало хто знає, його нема в кримських пу-тівниках і в ялтинській ре-кламі для гостей курорта, і найголовніше — музея Лесі Українки. У нього залиши-лося багато учнів і послі-довників, і звичайно ж па-м'ять про нього живе в їхніх серцях»...

З книги В. С. Роїк
«Мелодія на полотні»

ПРОФЕСОР ПАВЛО ВАКУЛЮК: «ЩОБ ЗБЕРЕГТИ ЛІСИ, ТРЕБА ВИХОВУВАТИ ЛІСІВНИКІВ-ПАТРІОТІВ»

Професор Павло Вакулюк живе не-подалік від добре всім відомого пам'я-тника чекістам, що на Либідській. Цьо-го разу я помітивши ньому чийсь напис червоною фарбою: «Простіть за Холо-дний Яр». Я зрозумів ідею: це так, нібито чекісти каються... Відразу при-гадав, що десь читав публікації Павла Гавриловича на холодноярську тематику. А коли натиснув на кнопку дзвінка, то застав 87-літнього Заслуженого лісівника України із свіжою газе-тою «День» у руках. Відразу стало зро-зуміло, чому у Павла Вакулюка такий інтерес до Холодного Яру і, взагалі, до нашої історії. Побачивши німе запи-тання в моєму погляді, лісівник сказав:

— Читаю цю газету з первого року її виходу в світ. Вважаю «День» флагманом української преси. У ній багато матеріалів на історичну тематику, а без знання своєї історії ми взагалі не зможемойти вперед. Колись я товаришивав з холодноярським лісничим Олександром Найдою. Разом з ним я обійшов холодноярські ліси деся-тки разів! Мало того, що Олександр Андрійович був закоханий у лісівничу спра-ву, він був єй великим патріотом України. На всіх місцях, пов'язаних з Коліїв-щиною, він поставив пам'ятні зна-ки. Захопленість історією і доброзичли-вість приваблювали до Олександра Андрійовича багатьох. Можете собі уявити рівень його популярності, коли його го-стями та слухачами були Расул Гамзатов, Олесь Гончар, Наталія Ужвій, Інокентій Смоктуновський... Краєзнавство стало другою професією Олександра Андрійо-вича. Знав він і про Холодноярську рест-публіку 20-х років, але про це говорити тоді ще не можна було.

— Чи можна сказати, що тема Неза-лежності і тема українських лісів десь перетинаються? Якщо не помиляюся, у «Большой советской энциклопедии» у розділі «Ліси» була фраза, що ліси СРСР мають велике оборонне зна-чення...

— Якщо народ є господарем своєї тери-торії, то це так і є. А якщо перебуває у

неволі, то ліс мало рятує. Свого часу я прийняв активну участь у створенні істо-ричного клубу «Холодний Яр», яким тепер керує Роман Коваль. Звісно, ліси Холодного Яру мали оборонне значення, коли там діяли українські повстанці. Мали оборонне значення ліси Карпат та Во-лині, коли там діяла УПА. А ось мешканців чернігівської Корюківки ліси не врятували. Коли на початку березня 1943 року німці палили це місто (партизани самі спровокували каральну акцію, напавши на турму, де були ув'язнені родичі оди-го з партізанських командирів), то кілька сотень партизан Федорова стояли в селі Тихоновичі і навіть не спробували напа-сти на есесівців та врятувати бодай частину мешканців міста. Могли б зробити чо-ся, що вишло... Спалення Корюківки є найблі-жішою, найхорстокішою каральною акцією по винищенню мирного населення у роки Другої світової війни. Партизани визволи-ли з тюрми біля півсотні людей, зате потім у вогні загинуло понад 7 тисяч корюківчан. Для порівняння: у чеському селі Лідіце було знищено 320 чоловік, а у білоруській Хатині 149 чоловік. Сам Федоров про цей випадок зовсім не зга-дуде у своїй книзі «Підпільний обком діє».

— Над чим ви зараз працюєте?

— Хочу видати книгу «Лісовими стежками України». Я 65 років віддав лісовому гос-подарству і мені є що сказати людям. Книга все набрана, але видати поки не можу через відсутність коштів. А ще хочу видати «Історію лісового господарства України» у співавторстві з Миколою Мед-ведем — колишнім заступником голови Держкомлісгоспу України.

— Ви таки тяжієте до історії...

— Ну, не лише до історії. Підготував і довідник для працівників лісового гос-подарства майже на 700 сторінок. Там буде все, що необхідно в роботі. Але без вивчення своєї історії нам і справді важко буде рухатися вперед. Чим більше ми знаємо, тим більше помилок можемо ви-

правити або просто не допустити їх. Істо-рія лісового господарства України потрі-бна точно так, як і історія визвольних змагань чи, скажімо, історія флоту. Ось ви звертали увагу на велику кількість ярів на Канівщині?

— Так, бував там, бачив.

— Це пояснюється тим, що в 1820–1840 роках по всій Україні почали будувати цукрові заводи. Для палива потрібен був ліс, тому упродовж невеликого часу з'яв-илося багато сучільних рубок. Були вони і в інших місцях, але там, де рельєф рівнинний, яри майже не утворювалися. А ось на Канівщині місцевість дуже горби-ста, тому яри там утворювалися дуже швидко. Вирішили цю проблему було дуже непросто, тому була спеціально створена Канівська лісомеліоративна ста-нція для заливання ярів. Ми будували навколо ярів затримуючі земляні вали, донні загати, запізбетонні водоспуски. Врятували від ерозії 14 тисяч гектарів ріллі. Знаєте, тоді щорічно понад 2 міль-йони кубометрів землі виносилося в Дніпро... Якось я був свідком, як під час зливи, прямо на наших очах утворився яр! Тому крає було б проблему не створювати, ніж потімотак довго і з такими величезни-ми фінансовими затратами лікувати нашу зранену землю... Але в період будівниц-тва цукрових заводів, після громадянської війни та Другої світової було знищено багато лісових насаджень. Ось чому пот-рібна «Історія лісового господарства України» — щоб ми і наші нащадки краще знали минуле, вивчали тенденції і могли плану-вати майбутнє.

— Помітно, причому, незалежно від регіону, що в лісах стало менше по-рядку. Нерідко молоді посадки гинуть, тому що відсутній догляд за ними. Інколи можуть зрубати відносно моло-де соснове насадження, якому б ще

років 10–15 стояти і радувати око людини, натомість у лісів-ників довго не доходить руки до цілих всихаючих масивів, які треба зрізати якомога швидше і посадити там молодий ліс. Цього ж неможливо приховати, бо ліси займають велику територію і всі «гріхи» лісників на видноті...

— Українські ліси тепер переживають нелегкі часи. У господар-ствах немає ніякого порядку. А чому? Та тому, що відсутня будь-яка політика в цій галузі. Прига-дуємо часи, коли мініструм лісового господарства України був Борис Лук'янов. Це була людина з вели-кої літери — талановита і мудра, ентузіаст своєї справи, патріот лісу. Тому їй була епоха порядку, відносно тривалий період розвитку лісового господарства. Тепер таких фахівців немає... Років п'ять тому головово Державного агентства лісових ресурсів призначили Віктора Сівця від Партиї регіонів. Той думав про що завгод-но, тільки не про ліс. Найкращі наса-дження вирубувалися заради збагачення окремих осіб. Тепер керує лісовою полі-тикою Олександр Ковальчук. Це мій зем-ляк, родом з Верхівні. Він узагалі не має лісової освіти, лише агрономічну. Ні по лінії лісового господарства, ні по лінії екології нічого не читав і не робив. Це відагало хибна політика, коли насичують лісову галузь нефахівцями... Так якби ж у Ковальчука хоч зацікавлення лісом було! Коли його запитали, чи знає він Павла Вакулюка, — Ковальчук відповів: «А хто це такий?» Він не знає односельчанина, з-під пера якого вийшло 32 книги з лісово-го господарства, 524 наукові публікації! Ну, добре, припустимо, лісом він ніколи не цікавився, тому й не знає... Але ж мене нагородили медаллю «Гордість Ружин-щини», причому медаллю №1! У фільми «Заповіт матери», присвяченому Голода-мору, 50% ефірного часу займають мої розповіді. Я багато друкувався в нашій газеті «Ружинська земля» — писав про топоніміку краю та про історію Надросся. Це я до того, що в районі мене знають. Принаймні, люди, які цікавляться історією краю, життям земляків... І якщо Ковальчук нічого не чує про мене, то можете уявити його загальний культурний рівень. Є ба-гато різних рецептів порятунку лісу, але я підказав би найефективніший: вихову-ти лісівників-патріотів! Саме вони пови-нні стежити за тим, щоб у нашій галузі працювали лише ті, кому дорогий україн-ський ліс, хто любить рідну землю.

Сергей ЛАЩЕНКО

Сьогоднішня поетична сторінка «Кримської світлиці» представляє поезію нашої землячки Галини Литовченко. Пані Галина народилася на Київщині в Рудому Селі. За освітою — радіотехнік-конструктор та бухгалтер. Член Національної спілки письменників України. Тривалий час мешкала у військових гарнізонах Росії, Азербайджану, Лівії. З 1998 року — жителька Криму, працювала у військовій частині с. Переяславе, нині — адміністратор в пансіонаті с. Піщане. Мешкає в с. Віліне Бахчисарайського району.

Автор книг поезій «Не займай мене, осене...» (2008), «Лаванда на спомин» (2010), «Шовком вишиті мережки» (2011), «Схід сонця» (2013) та книг прози «Далеке літо» (2012), «Міражі» (2014), «Криниця пам'яті» (2015). Її твори друкувалися в книзі українських поетів про Крим «Люблю тебе, мій Крим», альманахах «Ліра», «Скіфія», «Антології сучасної новелістики та лірики України», «Чатє в століттях Чернеча гора», журналах «Дніпро», «Склянка чаю», «Крим», «Доля», «Літературний Азербайджан», газетах «Кримська світлиця», «Народна Армія», «Літературний Крим».

Поезія Галини Литовченко неповторно-колоритна. Її слово будить нашу уяву не згірш за пензель вправного художника. Тонка спостережливість, за якою відзначаються пейзажі, образи, яскрава емоційність, ніжність, тримгливе відчуття дотичності до простору й часу, — все це вірші майстрина слова Галини Литовченко.

В ОСВІТЛЕНІ ДИВЛЮСЯ ВІКНА

І знов мені у ніч глуху не спиться.
Пізнавши перевагу трав

над БАДом,

Смакую чай із м'ятою і корицею

Вприкуску з біlosніжним

рафінадом.

Малює ніч сюжети безпросвітні,

Не ваблять сквери темні неласкаві.

Люблю в освітлені дивитись вікна,

Ті, що заснули, — зовсім нецікаві.

У когось люстра хвастає вогнями,

А там — рухомі тіні, мов на сцені:

Чи возяться із пізними гостями,

Чи з приступом настирної мігрені?

Чи грішник чує неминучу кару

Й свою свідомість заливає трунком?

А в тім вікні ще зовсім юна пара

Злилась, мені на заздрість,

в поцілунку.

Якийсь дивак, десь загубивши

спокій,

Крізь непомітне в жалюзі забрало

В мое вікно налаштував біонокль.

Іще цього мені не вистачало...

СТЕП НА ДВОХ

Над морем сміялися зорі серпневі,
А місячна стежка за обрій вела.

Під подихом ніжним м'яка ковила

Ховала стежки,

як морська хвиля невід.

Над морем сміялися зорі серпневі.

Духмяніла ніч степова полинами,

Зітхала пташина яксь уві сні.

Співали цикади щасливій мені,

Слухняно стелилися трави під нами.

І моря прибій розливався піснями.

Я СТУПАЮ У ОСІНЬ

ЛЕГКОЮ ХОДОЮ

«Не займай мене, осене, марно,

Бо близькою тобі я не стану»

Г. Литовченко

Я ступаю у осінь легкою ходою,

Ставлю в глеки букети

червоних жоржин.

Я до клена біжу,

як колись молодою,

Він дарує мені листопаду бурштин.

Іого листя плетуть у каштанові коси,

Жінка-осінь до мене

сміється з дзеркал.

Щось лишилося в ній від весни.

Чи здалося?

Чи під сумнів взяла

хризантемовий бал?

До вподоби мені ця пора золотиста,

А недавно ж благала:

— Мене не займай...

I шепочеться клен

про любов падолистом,

I нагадує серце минулий розмай.

КЛАСИКА ОСЕНИ

Навислих хмар класичний

перманент

Змінив нюанс осіннього муару.

Під застарілій акомпанемент

Читають реп каштани

на бульварах.

Виводить ринва, мов старий орган,

Гримлять дахів натруджені

тамтами.

Дрімає дуб — столітній дідуган

Під затяжними зливами й вітрами.

Засумував ліхтар в самотні,

Пірнув під зонт прохожий

пересічний,

Розвів вологість вечір у вікні...

I так щороку, й буде так довічно.

ОСІННІЙ ДЕКАДАНС

Поіржавів на листі шафран,

Назріває пора декадансу.

Розкладає байдуже платан

Від нудьги на балконі пасьянси.

Розійшовсь дебошир-вітерець,

Завива щось своє на фальцеті,

Через площу міську навпростецеь

Носить сум в паперовім пакеті.

Туркотяте голуби до ладу —

Привертають увагу до себе.

Без надії — крізь хмару череду

Пробивається клаптичок неба.

**Галина
Литовченко**

«У ВИРІЙ ОСІНЬ ВІДЛІТА...»

ПІЗНЬО-ОСІННЯ

ЗАМАЛЬОВКА

Помолотилися жита,
Поскиртувалася солома.
Набивши яблуком оскому,
У вірій осінь відліта.

Струсила листи із гілля,
Внесла в разомови смутну тему
З опалим цвітом хризантеми,
З прощальним криком журавля.
Насторожилася стерня,
На землю дрібно сіє мжичка.
В чоботях з гуми молодичка
Качок в повітку заганя.

В ТУМАНІ

Накрив туман село й долину,
Розлився сивим молоком.
Висока вежа тополина
У морок врізалась клином.
На цільні світ сердіті кури,
Дзьобають помацки зерно,
Села прости архітектуру
Сховало димчасте рядно.
Отяглились від летаргії
Штакетини-поводирі.

Ліхтар ще з ночі без надії
Над тином блимає вторі.
Десь голоси, неначе з ями,
Несамовито рвуться пес...
Курить димок над димарями,
Злетіти мріє до небес.

НЕДІЛЬНА ДРІМОТА

На мое підвіконня
примостилась голубка.
Нахилила голівку,
заглядала в вікно.

А в кімнаті дрівцята
їла поїдом грубка,
ткав розваливий ранок
сновидіні полотно.
Випливали строкаті,
як життя, голебени:
то грайливі левади,
то пожухла стерня.
То дизайнерка осінь
крила золотом клени,
то сідало вже літо
вороного коня.

Від ногню червоні
чавунові дверцята,
а майоліка грубки
розливала тепло.
Вже стояли на старті
за дверми гринджолята,
неприкаяні в сінях
виглядало весло.
Запініли у вікнах
загартовані шибики,
відлєтала голубка,
роздарована вшент.

Зачерствілого снігу
відірвалася скибка,
поторочила стріхи
золотий позумент.

Обіймала привабно

тепла ковдра із вовни.

Шкработів з нетерплячки

розважатися пес.

I недільного свята

чисті дзвони церковні

Над селом підіймались

до прозорих небес.

КРАЮ МІЙ

Краю мій, вербова сторона,
З клекотом лелек понад дахами,
З вихором, що носиться шляхами,
Щебетом ріки біля млина.

Найрідніший, з далеку близький,

Ти у згадках серце ніжно греш,

Літеплом у сновидінні мліеш,

Мамині нашіпушев казки.

Ти — в прозорій крапельці роси

I могуті вікового дуба.

Відголосять дощі з громами,
Затанцюють дощі щасливі...
Як раділа весною мама
Цвіту яблуні, вишні, сливи!

З серцем ніжним, ясним до щему,

Із любов'ю до болю в скронях

Кожну грудочку чорнозему

Розтирада на пух в долонях.

Змінилися часи, та чи змінилося ставлення до України? До країни, що спливала кров'ю, виборюючи своє право на незалежність? Повітчаймо професора Снайдера: «Румунія майже нічого не робила під час Першої світової війни, але отримала досить значну територію. Чехословаччина взагалі боролася на «неправильному» боці, але отримала нову державу. Польський рух за незалежність досить слабкий, але польську державу таки створено. А от в Україні багато українців борються за незалежність, відбуваються дві потужні спроби створити незалежну державу — одна в Києві і друга — у Галичині. Дуже багато жертв з-поміж тих, хто бореться за українську незалежність. Але результат усього цього — відсутність держави!». Можна пригадати також і події 30-х років, коли тодішні політики і ЗМІ приховували та замовчували факти Голодомору в Україні. Звичайно, в усі, навіть найстрашніші часи, знайдуться порядні люди та чесні журналісти. Проте позиція світового політикуму щодо ставлення до Голодомору була подібною до викладеної в одному з документів Британського міністерства закордонних справ: «Це — правда, що ми, звичайно, маємо певний обсяг інформації про голод на півдні Росії, аналогічно до тієї, що з'явилася у пресі... Ми не хочемо, однак, її розголошувати, оскільки

ким залучили картини для лотереї. Звичайно, жертвінство наших митців, які подарували свої праці на розвиток Українського вільного університету, годі переоцінити. Іван Буртик, як ініціатор цієї справи, отримав для лотереї картини знаменитих митців: Богдана Божемського, Петра Холодного, А. Грінченка, Якова Гніздовського, Святослава Гординського, Любослава Гуцалюка, Едварда Козака, Галини Мазепи, Леоніда Молодожанина, Михайла Мороза. Як згадував Іван Буртик, під час процесу розпродажу було одержано багато дружніх і теплих листів. У своїх посланнях жертвів підтримували теплими словами, просили робити «добру роботу». Лотерею розіграли 13 травня 1973 року. Загальна сума, зібрана під час акції, становила 12470 доларів.

Оформлення Фундації УВУ

Невдовзі після цього заходу, 19 травня 1973 року, за попередньою домовленістю з ректоратом, делегатурою та прихильниками університету в Нью-Йорку та Нью-Джерзі, відбулися спільні розширені наради. Згідно з ухваленими рішеннями, 19 грудня 1973 року слід вважати датою оформлення Фундації Українського вільного університету. Оформлену цього дня юридично назустріч надалі використовували в кореспонденції та пресових повідомленнях. Хоч вона ще не мала

нарешті, після численних дискусій та наполегливої праці 20 жовтня 1975 року Федеральний Уряд Америки визнав Фундацію організацією. Це було великим досягненням Фундації, бо жертвів підтримували всі право відраховувати суми своїх по-жертв від федеральних податків на УВУ як неприбуткову організацію. Сповснена нових сподівань, Управа Фундації УВУ вступила в новий 1976 рік. Цей рік позначився тим, що про Фундацію почали подавати якомуго більшу інформацію. Звісно, що інформаційна політика відігравала важливу роль, адже навколо української справи гуртувалося усе більше людей. Українці відчули свою причетність до загальній справи. Тому, надсилаючи чеки, вони охоче висловлювали свої ідеї та поради. Аналізуючи передумови створення Фундації УВУ, професор Іван Буртик писав: «У тому, що не осяянуто повного розвитку нашого університету, вина лягає та-жок на велику частину нашої інте-лігенції, яка була скількою більш ціннівати чужі здобутки й успіхи, ніж свої. Наприклад, у той час, коли мала група ідейних людей захищала свій університет і правдивість вільної науки від комуністичних наклепів і тиску на урядові чинники тих держав, що сприяли українському університетові, коли звільняли наших професорів з університетів за їхні антикомуністичні

них, наукових, документальних видань, зокрема: «Змагання за Український університет» Василя Мудрого, «Педагогічна спадщина» Григорія Ващенка, «Твори» Августини Волошина, «Нариси історії Магдебурзького права» Тетяни Гошко, книга документів «Акція Віслас» Євгена Місila, «Народобивство Москви у Вінниці» Олега Романова, «Галицько-Волинська держава» О. Купчинського, «Невинно вбиті Олега Романова, «Віра. Надія. Любов. Жінки в рядах УПА» М. Панькової, «За тебе, свята Україно!» Нестора Мизата та багато інших творів. Визначною подією стала презентація книжок В. Сергійчука «Що дала Україна світові» та Петра Часто «Історія Фундації УВУ — 30 літ діяльності. 1975-2005», що відбулася 20 червня 2009 року в Пассейку, Нью-Джерзі. Аналізуючи презентовані видання, Ольга Кузишин наголошувала на важливості осмислення внеску видатних українців у розвиток світової науки, техніки, освіти і культури, підкоренні космосу, військової справи і спорту. Професор Володимир Сергійчук у своєму виступі наголошував, що нас «роблять українцями ті постаті в нашій історії, культурі і науці, на котрих ми рівняємося і до котрих тягнемось, котрі світять нам як зорі на нашому життєвому шляху». Для нас вже не новина, що й справді «нашого цвіту по всьому

Фундації Українського вільного університету

Лауреати конкурсу 2015 р.

ки це б образило радянський уряд і завдало б шкоди нашим стосункам з ним». Західноукраїнські громадськості про Голодомор одним із перших повідомив митрополит УГКЦ Андрій Шептицький. Проте Ліга Націй (майже половину членів якої становили європейські країни) проголосувала проти допомоги голодуючим українцям.

З історії відомо, що українці ніколи не припиняли спроб відновити державність. І у 1939 році такий шанс знову з'явився. Проте Німецьчина заборонила незалежну Україну, яку було проголошено у Львові. Карпатську Україну знищили німецькі союзники — угорці та румуни. Як писав Тімоті Снайдер, «за часів панування Гітлера і Сталіна в Україні загинуло більше людей, ніж в усіх інших «кривавих землях», більше, ніж в усій Європі та у світі загалом». Зрештою, не змінилася ситуація й після війни. Попри трибунал боротьбу українських повстанців, попри підтримку закордонних українців, Україна так і не здолула омріяну незалежність. А що ж Європа? Європа, як завше, мовчала... Тож, аналізуючи діяльність УВУ, розуміємо, наскільки складно було обстоювати свої права за тогочасних умов. На жаль, не всі ємігранти, які опинилися у вільному світі, намагалися підтримати українське вогнище науки й освіти. Тих, хто не зраджує, завжди менше — такими є закони людського суспільства. На жаль, переважають у людському суспільстві індивідууми, яким легше плисти за течією, розчинившись серед натовпу. Коли потрібно було стати на захист українських інтересів, таких було одиниці. Саме вони, згуртувшись, підтримували рідний університет, намагаючись нести слово правди по всьому світу. І все ж такі мужні одинаки, зрештою, перемагають. Попри труднощі, не складав руки голова Товариства алюмінів і прихильників УВУ в Нью-Джерзі Іван Буртик. Разом з доктором Володимиром Гординсь-

державного статусу неприбуткової інституції, але вже була легальна і могла існувати й без цього статусу. Ідея ректора — розмежувати діяльність Фундації та Товариства алюмінів — виявилася неможливою, оскільки віддалені товариства через брак інформації не виконували своїх обов'язків. Раптом вигульнула «рука Москви» (хоча аж ніяк не раптом, завдяки московському впливові у Німеччині). В процесі відновлення акредитації університету Баварський уряд заявив, що університет без власного приміщення далі не може існувати. То був неабиякий удар, що створив серйозну проблему як для університету, так і для Фундації, яку самотужки було нелегко розв'язати. Попри матеріальну допомогу архієпископа кардинала Йосипа Сліпого, було викладено, в той час, завдяки інтенсивній пропаганді нашої таки інтелігенції, люди жертвували на чужі університети, що зменшувало приходи УВУ. Слід наголосити, що наприкінці 1940-1950-х років слово «Україна» чи «українець» для американця, навіть інтелігентного, було чимось чужим і незрозумілим. Найчастіше нас ідентифікували з Росією, а часом навіть не знали з чим. І це не дивно, бо знання більшості американських істориків базувалися на перекладах російської літератури, якої ніде не бракувало. На деяких мапах навіть не було позначене території України. Часто доводилось переконувати співрозмовників, що Україна — то не є Росія. Наприклад, на той час в «Енциклопедії Британіка» Україна ще не була зареєстрована під літерою «U», а仁ше під «RSSR», де й згадується про Україну як складову частину Советського Союзу. Зроблені з цього приводу протести були безуспішними. Найбільшим пародоксом була ідея професора Магочія створити із жителів південно-західних земель України незалежну державу, бо, мовляв, лемки не є споріднені з українцями». Проте, як каже народне прислів'я, брехнеу весь світ обійтися, та назад не повернеш. Правда про Україну поступово пропивала найміцніші мури.

Для добра українського народу

Вже в другій половині 1977 року, хоч ще не було власного приміщення, офіційним місцем Фундації стало місто Нью-Йорк. З кожним роком Фундація все більше допомагала УВУ, виникали все нові і нові стипендіальні фонди, старші за віком українці записували свої спадки на Фундацію, відсотки знерухового капіталу росли, а з ними і кількість студентів, навчання яких оплачувала Фундація в Нью-Йорку. Значних успіхів досягла також видавничча діяльність Фундації. З допомогою пожертв від української громадськості на видавничі проекти побачили світ чимало історич-

світу», а колись же перші відкриття нас просто приголомшували. Знаний усюому світові як російський письменник, Антон Чехов насправді був за походженням українцем. Іого мрію було купити хутріса на Полтавщині і дожити своє життя на мілій його серцю Україні. Серед тих, хто творив мирний атом, і українець Микола Далліжаль (27.10.1899-20.11.2000), котрий народився в Омельнику, на Запоріжжі. У листопаді 1979 року в газеті «Правда» він протестував проти надмірного будівництва атомних електростанцій у європейській частині СРСР, передчуваючи Чорнобильську трагедію.

«Гортуючи сторінки книжки «Що дала Україна світові», відкриваємо для себе багато непересічних постать, котрі зробили свій внесок у розвиток світової цивілізації», — пише Ольга Кузишин. — І серце мимоволі наповнюється гордістю за той край, який зродив їх, дав їм талант і крила, ім'я якому — Україна. І вкотре переконуєшся, що тільки рідна земля дає крила для польоту. Великі українські вчені, визнані світом, неголосівно стверджують, що етака держава — Україна з високим розвитком духовності, культури і науки». Втім, можемо сміливо стверджувати, що завдяки жертвівні праці українців за океаном чесне слово про Україну почали всі ті, хто здатен чути. Кропітка праця добровольців-патріотів спричинила появу так званого «фінансового дива», що дало можливість Українському вільному університету вести поза межами України наукову, виховну та видавничу діяльність.

Не лише до глибини душі...

Ідеалізм та жертвовність — ці риси визначали і визначають діяльність Фундації УВУ. Управа Фундації активно співпрацює з проводом УВУ в Мюнхені, а кожен ректор свого часу відвідував Фундацію в Америці: д-р Володимир Янів, д-р Теодор Цюцюра, д-р Роман Дражньовський, д-р Мирослав Лабунь-

ка, академік, проф. Леонід Рудницький, д-р Петро Гой, д-р Альберт Кіпа, д-р Іван Мигул, д-р Ярослава Мельник. На жаль, Україна, здобувши незалежність, не спромоглася навіть на найменшу підтримку УВУ, того осередку науки й освіти, який протягом тривалого часу репрезентував Україну у вільному світі. Що ж, Управа Фундації, переживши складні часи, не втрачає надії, що настануть часи, коли наша держава буде по-справжньому українською. І тоді, напевно, матимемо своїх меценатів, благодійників, які підтримуватимуть, зокрема, українських митців, письменників, діячів культури. А поки що нам лишається лише згадувати імена тих українських меценатів, які залишили по собі добрий слід на українській землі. Всім відомі прізвища цукроводів Терещенків, Симиренків, Яхненків, Бродських, які володіли величими земельними угіддями. Музей мистецтв Богдана та Варвари Ханенків — то подарунок подружжя Киеу. Сучасний музей російського мистецтва починався з приватної колекції Федора Терещенка. Крім того, Терещенки матеріально підтримували творчу молодь. Іван Миколайович більш як чверть століття фінансував рисувальну школу Мурашка. Його син Михайло виділив 50 тис. карбованців для утримання консерваторії. І, звісно, згадуючи про українське меценатство, не можна оминути ім'я Євгенія Чикаленка. Принцип Чикаленка про те, що «треба любити Україну не лише до глибини душі, а й до глибини власної кишені», сьогодні не цитує хіба що лінівий. «А де ж наші українські меценати?» — риторично запитує Анастасія Чередніченко, аналізуючи причини, чому на наших теренах не з'явилася таке явище, як меценатство. До речі, за визначенням правників, спонсорство визначається як добровільна безприбуткова матеріальна підтримка фізичними та юридичними особами на бувачів благодійної допомоги». Якщо на шоу-бізнес спонсорство завждди, то українські книжки, музеї, бібліотеки залишаються для нього поза «зоною досяжності». Хоча, зрештою, хіба може бути по-іншому? Адже сучасні скоробагатьки які не є нащадками Терещенків, тож з усіх можливих інстинктів мають лише один добре розвинутий — хапальній.

Допоки не запанує в Україні дух аристократизму, ідеалізму та жертвовність, доти ходитимемо по одвічному зачаклованому колу. Всі нації Європи постали на міцному грунті тривалої боротьби за свої етнічні права й інтереси — мову, культуру, духовність, звичаї та традиції. Допоки не постали сильні нації, закорінені в власний грунт, доти вони не перетвориться те спонсорство на меценатство, яке, за визначенням, є «добровільною безкорисливою матеріальною підтримкою фізичними та юридичними особами на бувачів благодійної допомоги». Якщо на шоу-бізнес спонсорство завждди, то українські книжки, музеї, бібліотеки залишаються у міжвоєнній Західній Україні висока національна самовідомість б

ПІСНЯ ПРО ЖИТТЯ

ЯК УКРАЇНЦЮ ВИЖИТИ В КРИМУ? СПІВАЮЧИ!

Микола Москаленко один з небагатьох наших читачів, у чий поведінці за останні півтора роки, здається, нічого не змінилося. Він не лише не відвернувся від «Кримської світлиці», а це сталося навколо всього в Криму, що хоча б віддалено нагадує про Україну, навпаки, наблизився до нас ще більше. Не зупиняє і те, що газету вже в руках не потримати, і ми її роздруковуємо на принтері для тих, хто не звик мрежити вже немолоді очі біля комп'ютера.

Думала, у Миколи Йосиповича особлива біографія, звідти і хоробрість, і така сперта вдача. А з'ясувалося, що немає у його роду ні репресованих, ні бандерівців, ні якихось подвижників, а сам він навіть не український філолог чи історик, а людина зовсім не творчої професії. Та й в Криму проживає із середини минулого сторіччя. Ale ж такі, як він, поголовно вже давно перетворилися на росіян, котрі кривляються, почувши українське слово - «не понімаєм!». Хоча є й інші, з якими є ірреальним патріотичним началом, схожим на зернят-

ко яблуні, із котрого ні за яких умов не виросте груша. А подробії біографії Миколи Москаленка з'ясувала сама, що 6 листопада він відзначив знаменну у своєму житті дату - 85-річний ювілей. Втім, назвати пана Миколу дідулем ще якось язик не повертається. Темне волосся, молода виправка і ясні очі, та ще й завжди при краватці - одягнений, ніби на прийом до міністерства.

Ймовірно, тому, що звік - стільки років на високих керівних посадах, де і за радянських часів був неофіційній дрес-код. I справа не в тім, що належав до партноменклатури, бо якщо б належав був вже десь у Москві. A так певний час ходив під началом учорашиного обкомівця, який вже за визначенням міг підсилити будь-яку, у тому числі, і господарчу установу. Добре, що перші 10 років Микола Йосипович був заступником справжнього фахівця - Федора Мазурця, що очолював трест овочево-молочних радгоспів, тож мав можливість усьому наочитися, і за його спиною тепер було затишно будь-якому «весельному генералу». Ale проблеми з цього пан

Микола не робив, бо любив свою роботу, та й держава не ображала його ні зарплатою, ні шаною. У цьому пересвідчують три медалі ВДНГ і два ордени Знак Пошани, та непогана пенсія, на яку вишив - п'ятисічі радянських рублів.

A починалося все - як у багатьох однолітків. Народився у селі Іванівці Кіровоградської області Знаменського району в сім'ї колгоспників. 13-річним i сам встиг попрацювати в колгоспі. В рідному селі закінчив семирічку. Хапати з неба зірок не збирався - пішов у технікум навчатися на ветеринара - для села це незамінна людина. Навчання завершив у 1950 році, після чого за розподілом потрапив на Івано-Франківщину. Не встиг отриматися, як засурмила сурма - треба було виконувати свій військовий обов'язок. Складні то були часи, лише почали затягуватися воєнні роки, а на Івано-Франківщині війна ще тривала, юнаків і самому якось довелося поспілкуватися з бандерівцями. Медіків, учителів та селян вони не чіпали. A радянські військові - це вже ворожа армія, то ж могло статися різне...

Втім, відслужив строкову службу Микола далеко від тих країв - в Курську. Спочатку в сержантській школі зв'язківців, але за першої же можливості попросився на службу за своїм профілем і закінчив ветеринарну школу молодших лейтенантів.

Далі все склалося, як Господь управив із іого бажало серце. Приїхав учораший солдат у Сімферополь до своєї дівчини Шури, з якою познайомився ще в Рогатині, та й залишився. Почали будувати нове спільне життя. Чоловік влаштувався працювати за фахом на держконюшні, а паралельно почав навчатися заочно на ветеринарному факультеті Дніпропетровського сільгоспінституту. Дружина - теж з ветеринарною освітою, працювала на м'ясокомбінаті і не відставала від судженого - закінчи-

На «Вечорницях у Світлиці»

Олександр Таранець і Микола Москаленко. Ялта, 1972 р.

Виступ біля пам'ятника Кобзарю

З родиною

ла Московську ветеринарну академію.

Вже як фахівець з вищою освітою, два роки пропрацював Микола Йосипович в Рибінспекції, потім обійняв посаду головного зоотехніка тресту овочево-молочних радгоспів, де фактично і залишався до самої пенсії, переважно на посаді заступника голови. Трест розростався, розширювався, на останньому етапі це вже було об'єднання «Кримплодовочгосп», аж поки все не розіпалося - і об'єднання, і сам Радянський Союз. Страшно було зазирати в майбутнє, там повна невизначеність. Ale був і позитив - ми тепер жили у своїй рідній державі.

I душа хотіла співати, тож Микола Йосипович і залишився, бо і батьки були співучими, і сам неодмінно входив до складу усіх ансамблів за місцем навчання. Був такий момент, коли за 40-річним чоловіком при престижній посаді він ледь не став професійним співаком. Це трапилося в Ірпені на іменінах популярного українського співака Олександра Таранця, давнього товариша Миколи Йосиповича. За столом - нікого зайвого, лише Майборода і Малишко, поет, композитор і співак. На прохання іменинника Микола Москаленко виконав кілька

найулюбленіших своїх пісень - «Дивлюсь я на небо», «Пісня про рушник». Так і пройшов неофіційний кастинг - одержав запрошення на наочання.

Ale треба бути великим відчайдухом, щоб у його віці починати все з нуля. Інша справа що, така ось оцінка додала і впевненості, і снаги. Та пісню незабаром приспали монотонні будні, і лише з виходом на пенсію пан Микола застівав знову. Це був 1992 рік. Хто з нас тоді не мріяв? Одні, набиваючи кішені, про золоті унітази, інші - про свою квітучу країну, де все зроблять власноруч, з любов'ю, як дбайливий господар у своєму домі. I працюватимуть, звісно, з піснею - доброю помічницею.

Ось і прийшов Микола Йосипович до Будинку культури залізничників, де почав співати у ансамблі. Приємно хвилювалася участь у різноманітних конкурсах, і не лише у складі ансамблю залізничників, де доводилося постійно вибираючись з українського репертуару. Виступав співак і сольно, тут вже його нішо не обмежувало, виконував українські народні пісні, пісні на слова Тараса Шевченка, які нібито створювалися під його широкий вільний голос.

Не минав Микола Моска-

ленко і співочі конкурси, що проводила «Кримська світлиця»: у 2009 році став переможцем одного із них. Пам'ятав його пісню біля пам'ятника Тарасу Шевченку... Невже це було і невже цього вже не буде більше ніколи?

Ta відспівався... Не відвідує більше Микола Йосипович Клуб залізничників. На серці туга, і не лише тому, що наша Маті тутер далеко, але й тому, що вона від нас відвернулася. Як і більшість людей, кому Бог не дав дітей, мав Микола Йосипович у банку свій рахунок, збираючи копійка до копійки на чорний день, бо ні на кого більше розраховувати. A настав той чорний день достріково, і в несподіваному варіанті, з приходом Росії банк «Київська Русь» покинув Крим і незабаром збанкрутів. Як тепер повернути свої гроші? Для України ми стали нерезидентами - щось на кшталт чужинців. Хоча якщо взял гроші і у чужинця - за логікою, теж слід повернати. A якщо сусід віддасть вам на збереження свій капітал - його також можна оголосити нерезидентом і привласнити чуже? Та сусід звернеться до суду і виграє справу, а куди звертатися Миколі Йосиповичу і йому подібним, у кого забрали не лише Батьківщину, але й суворо покарали матеріально. Скільки ж можна випробовувати нашу любов та вірність?

Zвичайно, у Москаленка є варіант - відмовитися від нав'язаного йому, як і всім кримчанам, російського громадянства і змінити місце проживання, але у 85 років таке вже не робиться, та й хто чекає це подружжя у рідних краях? Вже давно спочили батьки Миколи Йосиповича, розвалилася їхня хата, спочили і брати, а у пані Олександри - родичі в Криму.

Не хотілося б завершувати цей допис на такій сумній ноті, але, я кажу, із пісні слова не викинеш. Хоча в цілому вона таки зовсім не сумна, бо і про любов, і про натхнення, і про сумлінну працю. A головне - про спрямованість людину, гідного українця. I нехай приспівом до неї стане побажання нашого поріділого «Світличного» хору: многая літа!

Тамара СОЛОВЕЙ

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджено приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовувати до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'яtnicі виставляється розміщена нижче інформація про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «KC»

О ФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

